

TURAI HÍRLAP

KULTURÁLIS-KÖZÉLETI HAVILAP

1998. AUGUSZTUS

FALU
 SZER
 DOK
 MŰVÉ
 SÉGE
 IZMŰ
 VESE
 IZMŰ
 VESE

Kevesen tudják, hogy Tura elsőként 1220-ban szerepel hivatalos okiratban. Azt pedig még kevesebben, hogy a községben templom állt 1320-ban a Mennybefelvett Boldogasszony tiszteletére. (Váci Almanach 1970) Így igazán elmondhatják a község búcsúnapiját ünneplő hívek, hogy a Szűzanya mennybevitelét ünnepelve igazi hagyományörzők, ősi hagyományt ápolnak. Őrzik azt a hitet, amellyel vallják: "Mindenkori föltámad, amikor sorra kerül: először Krisztus, majd azok, akik Krisztushoz tartoznak." (Szent Pál, I. Kor, 15,123) Őrzik és vallják azt az ősi hitet, mely szerint Mária, Jézus édesanyja volt az, aki legjobban Krisztushoz tartozott testben és lélekben egyaránt.

Ő az, akit Gábor angyal kegyelemmel teljesnek, Erzsébet boldognak hirdetett, és aki Fiához térve, mindazok édesanyja, pártfogója lett, akik a keresztség által Fiának testvérei, az Atyának gyermekei lettünk. Őseink buzgóságával köszöntjük és hívünk köszöntésre

minden őseit tisztelő turait:
 Máriát dicsérni, hívek jöjjetek...
 És mint első szent Királyunk,
 Szent István, ajánljuk mi is mai,
 gondokkal, hitetlenséggel, pogány
 életfelfogással küszködő magyar
 népünket az ő oltalmába.
 Az édesanya boldog, ha Fiát szeretik.
 A mi Égi Édesanyánknak is
 az a vágya, hogy Fiát, az Úr Jézust
 minél többen és minél jobban
 szeressük.

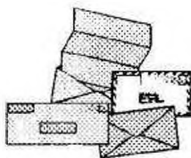
LUKÁCS ANDRÁS
 turai plébános

Mennybefelvett Boldogasszony
 (Régi Főoltár, 1911)

LAPUNK TARTALMÁBÓL

Mi mindenre nem vigyáz a „Vigyázó Kör”? ☿ Erdélyi körút '98
 Benke István, a Turáért Emlékérem 1997 birtokosa ☿ 5 éves a „Turai Duma”
 ☿ Művészek Művek Művészetek
 ☿ Dr. Lajos József plébánosra emlékezünk
 Szokjon le a dohányzásról! ☿ Ismét a parlagfűről... ☿ Az a veszélyes PVC

Tisztelt Olvasó!

Előző számunkban nem tettünk fel kérdést Önöknek, mert a megelőzőre - sajnos - nem érkezett semmiféle visszajelzés. (Ön mit kérdezne TÓTH

GÁBOR-tól, választókerületünk új parlamenti képviselőjétől?) De, remélhetőleg arra következtethetünk ebből, hogy az érdeklődők már eleve megkapták a válaszokat cikkünkben az írásban föl nem tett kérdéseikre. A havonta megadott témától függetlenül, egyebekről, s magával az újsággal kapcsolatban is szívesen várjuk észrevételeiket akár írásban, akár szóban. Tisztelettel:

A Szerkesztőség

A HÓNAP KÉRDÉSE:
Mennyiben segíti
a helyi termelőket
a Nagybani (zöldség) Piac léte?

Tudja-e Ön, hogy létrejött az IDŐSEKÉRT

TURÁN ALAPÍTVÁNY, melynek célja a Szociális Otthonban valamint a községben élő idős emberek életkörülményeinek javítása, gondjainak enyhítése. Ha Ön erre a célra pénzadományt ajánl fel, nemes célt szolgál! A pénzt csekken lehet feladni, csekk a Szociális Otthonban beszerezhető. Az összeg az adóalapból leírható! Segítsen ötleteivel is! Minek örülnének az idős emberek? Szervezzünk orvosi vizsgálatot? Tegyünk látogatásokat, hogy elviselhetőbb legyen a magány? Szervezzünk kirándulást, színházlátogatást? Hogyan segítsünk? Elgondolásait a 469-571-es telefonon, vagy levélben, az alábbi címre várjuk:

IDŐSEKÉRT TURÁN ALAPÍTVÁNY
TURA SZOCIÁLIS OTTHON

Köszönettel: *Az alapítvány kuratóriuma*

Meghívó egy rendkívüli találkozóra

A Muzsika szárnyán zenekar, társzene együttes, 1998. december 20-án egy Karácsonyi műsort és 1999. március első vasárnapján (Nőnapon) Szirmai Előd: Mézeskalács című 3 felvonásos daljáték előadását tervezi. Ezzel kapcsolatban egy rendkívüli találkozóra hívom meg minden régi általános iskola, szakközépiskola volt énekkari, zenekari, zeneiskolai, hangszeres (zongora, furulya, gitár, harmonika tanítványimat, színjátszóimat, a fenn említett műsorok, rendezvények közreműködésére, de másokat is korra való tekintet nélkül, akik szeretik az ének-zene muzsikát.) A találkozó azért rendkívüli, mert nem egy estére szól, hanem szeptembertől márciusig, hetente egy másfél órás, ének-zenekari, színjátszói próbára szól e szeretetteljes felkérés, meghívás. (Csupán 20-25 téli este) Bizom abban, hogy a régi szép emlékek (gondolom) a szívekben még élnek (az arany érmek, ének-zenekari találkozók, rádió, tv-felvételek, az országos és külföldi fellépések, Budapesttől Pécsig, Debrecentől Sopronig, Magas-Tátrától az Alpokig, a Plitvicai Bled, Bohinj-i tavaktól az Adriáig, az Erős János szép meséje) és ezek a

szép emlékek az előbb említett próbanapokon visszaidéződnek. A tervezés, a jó munka és a siker érdekében, a részvételi jelentkezéseket, már előre kérem lakásomon jelezni. (Petőfi tér 36.) **Az első próbanap szeptember 17-én, 19 óra (csütörtök) a Tabán úti iskola a hősi szobor melletti épületben.**

Bizakodva remélem, hogy visszaemlékezve az 1977. évben, megtartott találkozóra a Művelődési Házban, ahol 200 fő együttes ajkán felzengett: Zengjen a dal, mindnyájunk ajkán... Daloljunk még sok éven át... - e sorok megértésre találnak. Köszönöm! Viszontlátásra:

Fekete László

FIGYELEM!

Tura Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete társadalmi vitára bocsájta:

TURÁN a 3104. és 3105 sz. utak csomópontjának szabályozási tervét! A terv a Kossuth Lajos út - Hatvani út - Tánicsics Mihály út kereszteződésének rendezését, és a határoló lakó- és intézményi tömbök szabályozási előírásait tartalmazza. A dokumentációt a szakhatóságok, társadalmi szervezetek részére véleményezésre megküldtük. A dokumentáció a lakosság részére megtekinthető a Polgármesteri Hivatal előterében és a földszint 3. irodájában, ügyfélfogadási időben. (Hétfőn és Csütörtökön egész nap)

A kifüggesztés időtartama:

1998. július 29-től 1998. szeptember 30-ig. Kérjük a lakosságot, hogy esetleges észrevételeiket szíveskedjenek írásban benyújtani a Polgármesteri Hivatal részére!

Tóth István polgármester

Mi mindenre nem vigyáz
a „Vigyázó Kör”?

Csak szerény, nagyon hézagossá tekintettel rendelkezek a V.K. tevékenységéről és kizárólag a Turai Hírlap általam olvasott példányaiiban talált V.K.-közlemények révén. Azt mindenekelőtt szeretném leszögezni, hogy a Vigyázó Kör létezését és működését - úgy, ahogyan van - önmagában is nagy dolognak tartom és talán (Ha lehetne?) még nagyobb dolgok ösztönzőjének, erjesztőjének kellene lennie, egy több mint 700 éves múltra visszatekintő falu-közösség intenzívebb fejlődése érdekében. (De ez a cikkecske nem az "elismervények" és "tisztelő körök" gyűjteménye akar lenni!) A Turai Hírlap 1996./II-III. számában az 5. oldalon a V.K. egyik közleményének utolsó bekezdésében olvasom a vastag betűs - tehát kihangsúlyozott - állásfoglalásukat, mely szerint: "Meggyőződésünk, hogy segíteni igazából kritikai jellegű észrevételekkel tudunk." Ha jól értem, az Önkormányzatnak. De én úgy érzem, hogy itt a hivatásukról vallott fel fogásuk lényegét is megfogalmazták(!) Nos, ha egy magánember "állampolgári jogon", avagy helybeli lakosként ír ilyet, akkor esetleg ennyi elég is, de nézetem szerint, ennél még egy magánszemély is többre képes, nemhogy egy SZERVEZET(!), amely ráadásul így nevezi magát "EGYESÜLET TURÁÉRT"!!! A KRITIKA (amelyet most éppen én is gyakorolni próbálok) nagyon hasznos, szükséges, sőt nélkülözhetetlen, de (folyt. 4. oldal)

Tájékoztató a képviselő-testület 1998. július 28-i üléséről

Ez év július 28-án tartotta soron következő ülését a Képviselő-testület. Ezen a testületi ülésen vendégek voltak. Tóth Lászlóné ÁFÉSZ elnök, Tóth István Termelőszövetkezet elnökhelyettese, Futó Lászlóné Takarékszövetkezet dolgozója, Szovics Andrásné Takarékszövetkezet főkönyvelője, Ruzskai János gazdajegyző, Seszták Sándor Ált. Isk. igazgatója, Tóth Gábor Országgyűlési Képviselő, Szilágyi József Sport Klub vezetője, és Kis András Kommunál Kft. ügyvezető igazgatója. A meghívott vendégek tájékoztatást adtak intézményeik tevékenységéről.

I. napirendi pontban az ÁFÉSZ elnöke tájékoztatást adott a szövetkezet munkájáról. Elmondta, hogy Turán 37 üzletük jól bevált működési rendszerben üzemel, forgalmuk, pénzügyi helyzetük az elmúlt időszakban jól alakult, reméli, hogy a jövőben is megmarad.

II. napirend tárgyalásánál Ruzskai János gazdajegyző részletesen ismertette az Agrárkamara és a gazdajegyző munkáját. Köszönte a Képviselő-testület érdeklődését munkájuk iránt. A turai Képviselő-testület az egyetlen aki érdeklődik tevékenységük felől.

III. napirendi pont tárgyalásánál Tóth István tsz elnökhelyettes elmondta, hogy sok gabona termett ebben az évben, de sajnos kicsi a felvásárlási árú. A bekerülési költség duplája a bevételnek. Véleménye szerint kormányzati szinten kellene tenni az ügyben. Elmondta, hogy a szövetkezet 20 km mezőgazdasági utat kíván felújítani saját pénzen. Ismertette a gabona alapárakat. megköszönte az önkormányzat hozzáállását, mellyel segítette szövetkezetük munkáját.

IV. napirendi pontban a Takarékszövetkezet munkájáról adtak a Képviselő-testületnek tájékoztatást a betétgyűjtés és a hitelezés módjáról.

V. napirendi pontban elfogadta a testület az Általános Iskola igazgatójának beszámolóját az 1997/98-as tanévről, valamint 1998/1999-es oktatási tanév előkészületeiről.

VI. napirendi pontban terítékre került a hőforrás hasznosítása, melyen személyesen részt vett Tóth Gábor Országgyűlési képviselő. Rövid bemutatkozása után elmondta, hogy Tura Galga-mente legnagyobb települése potenciális középpontja miatt is nagyon nagy perspektívával és lehetőségekkel rendelkezik. Elsősorban a településen lévő hőforrás hasznosításának az elindítást tartja a legfontosabb feladatnak. Fontos dolognak érzi a kastély ügyét is. Mindent megtesz e két dolog előremozdítása érdekében. A hőforrás hasznosítása érdekében a Képviselő-testület elfogadta, hogy a polgármester tárgyalásokat folytasson befektetőkkel.

VII. napirend tárgyalásánál a Sport Klub tevékenységéről hallgatta meg a testület az elnök tájékoztatóját.

VIII. napirendként a Kommunál Kft. tevékenységéről adott beszámolót fogadta el.

IX. napirendnél a Községközpont kialakítását (Táncsics Mihály úti telek hasznosítása) tárgyalta, és egyetértett a Községközpont rendezeti tervével.

X. pontban az előterjesztett közbiztonsági koncepciót ismertette a polgármester, melynek alapján fog majd elkészülni a helyi elképzelés is. Kérte a Képviselő-testület javaslatát a témában augusztus végére.

XI. pontban a mezőöri szolgálattal kapcsolatos téma került tárgyalásra, melyben nem született határozat. A képviselő-testület megbízta a polgármestert a szövetkezettel, valamint a gazdálkodókkal történő tárgyalás lefolytatására a mezőöri szolgálat finanszírozása ügyében.

XII. napirendi pontban arról döntött a Képviselő-testület, hogy a MESZ használatában lévő NIVA gépkocsit lecseréli, mert a felújítása költséges lenne.

XIII. napirendnél telek lemondásáról és vevő kijelöléséről hozott döntést a Képviselő-testület.

XIV. napirendként tárgyalta a tankönyvtámogatást. Az előterjesztést, mely 500 e Ft. támogatásról szól egyhangúlag elfogadta a Képviselő-testület.

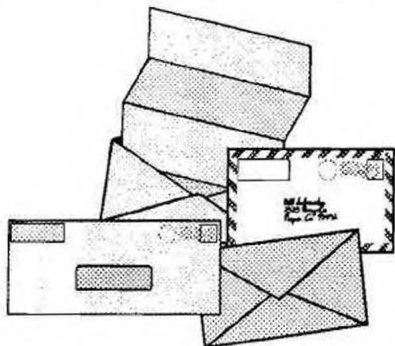
XV. pontban módosította a testület az építési-, és töltésnek való homok árát. Az építési homok ára 600 Ft/m³, a töltésnek való homok ára 300 Ft/m³-re változott.

P.Jné.

Mi mindenre nem vigyáz a "Vigyázó Kör"?

(folytatás a 2. oldalról)

önmagában nem elegendő! Egy olyan egyesület, mint a "Vigyázó Kör" - szerintem - csak úgy töltheti be semmi mással nem pótolható hivatását, ha sikerül jól megfogalmaznia a községnek mint közösségnek (ha van még a fogalmaknak esetünkben egyáltalán értelme!) HOSSZÚ TÁVÚ CÉLJAIT, törekvéseit és az ahhoz vezető BIZTONSÁGOS UTAKAT. Távlati folyamatokat kellene megszervezni, beindítani és vezérelni, többekévébő függetlenül a 4 éves periodicitással jövő-menő önkormányzatok napi ügykezelésétől, gondjaitól, de azt azért mindig szemmel tartva és lehetőség szerint építve és hatva rá. Itt 10-20-30 éves folyamatokról lenne szó! A katedrális-építők évszázadaiban teljesen magától értetődő volt, hogy 3-4 építő nemzedék vette át egymástól a munkát, míg végül készen állt a mű. És még ma is áll a legtöbbször, pedig évszázadok zúgtak el fölöttük. De a mai nagy világcégek többségének "alapköveit" sem a XX. században rakták le. Ha kb. úgy 30 évvel ezelőtt lett volna Turán egy "Vigyázó Kör", amely nem napi problémák hálójában vergődve, igazi "távlati" célokkal foglalkozik, de intelligens módon és bölcs "előrelátással, akkor talán mára nem lenne" sem "kastély-ügy", sem "hőforrás-ügy", sem "gimnázium-ügy", sem ez az egész mai félcivilizált állapotaink. De nagyközségi "elitünk ma is, mint eddig mindig (S ki tudja még meddig?), költségvetéstől-költségvetésig terjedő szellemi horizontján belül rója mókuserék-ciklusait. A minden problémák gyökere - persze - unalomig közismert! Az iskolás kortiak is fújják már, hogy gyöngécske a (városi rangra ácsingózó) nagyközségünk jövedelem-termelő képessége. Itt nem segít még az "érdekérvényesítő" képesség sem, mert

az is annak a tőkének a (pozitív együtthatójú) lineáris függvénye, amely mögötte áll! Nincsenek, mert nem jöttek létre azok a termelőszövetkezetek, amelyek helybeli tulajdonosok által vezetve, helybeli és a közele, környékbeli munkaerőt foglalkoztatva (Hangsúlyozottan!) magas színvonalú tervezési kultúrákat hatékonyan képesek működtetni, nagy jövedelemforrásaiként a községnek. A kereskedelmi egységek (Hálózat?) szintén távol állnak a jövedelem-termelő képességnek attól a reális maximumától, amelyet az informatika, a ma már triviálisnak tekinthető eszközeivel elérhetővé (legalább is erősen megközelíthetővé) tenne, - persze megfelelő szakmai intelligencia és ambíció esetén. Mindezt pedig bármelyik ártatlan vásárló is megállapítja az első ránézésre, aki látott már mást is. Ma a politikai, sőt (!) ideológiai követelmény és vezérelv a diszperszív hatások és tevékenységek támogatása, erősítése a gazdaságban. "A kis halak a jó halak!" Harsogja a cápák nászindulója! A kicsi-, a még kisebb-, a mini-, a mikro-, a nano gazdasági egységek jövedelem-termelő potenciálja szánalmasan csekély ugyan, no de itt vannak a nagyszerű külföldi világcégek a "működő" tőkéjükkel! Közben pedig a "működő tőke" után epedezünk, szépen futni hagyjuk a "működő agyakat". Óriási szerencsére a külföldi érdekltségű konszernnek urainak, hiszen ők kiváló szakemberek abban, hogyan kell a működőképes agyaktól működő tőkét előállítani! Ami nagyban országos szinten zajlik, az történik kicsiben, városi-községi szinteken is. Jól kellene fontolni - erre talán a Vigyázó Körben mód nyílhatna -, hogy kell-e "idecsalogni a szükséges tőkét, vagy inkább helyben kitermelni és akumulálni?! Az utóbbi egy kissé több időt, főleg pedig jóval több intelligenciát igényel, mint amennyivel a túróképeségünket eddig hajlandók voltunk megterhelni. De ha meggondolom, hogy eddig csak szélhámosokat sikerült idecsalogni és a jövedelem-termelő potenciál sem nőtt, hanem csökkent, akkor én az utóbbira szavaznék! A Vigyázó Körnek - szerény nézetem szerint - gyűjtenie kellene maga köré az innenciózus, va-

lóban kreatív szakembereket, akik nem csak azt tudják jól-rosszul elképzelni, amit már egyszer láttak működni valahol, hanem termelő fantáziával rendelkeznek, elképzeléseiket pedig szigorú logikával és széles tudásanyaggal képesek megvalósítani. Egy turai - kis létszámú, de csúcsmínőségű - általános gimnázium is csak és kizárólag ebből a célból lenne nagyon áldásos hatású, nem pedig egyesek városi ranggal kapcsolatos nagyra való, holdkörös rögeszméi szempontjából. A turai születésű és kötődésű tehetségek felkutatása, célraorientált támogatása, menedzselése és visszatelepítése Turára! Ez adhatna némi reményt a jövőre nézve. Feltűnő egyébként - bár a jelek szerint nem tűnt fel eddig még senkinek sem -, hogy milyen gazdag Tura a helybeli születésű, de országosan is kiemelkedő, neves művész-egyénségeiben, ugyanakkor soha, egyetlen-egy országosan is megfelelően kiemelkedő, neves ipari-, vagy mezőgazdasági-, vagy kereskedelmi vállalkozó-egyénséget sem tudott magából "kitermelni", aki nem csak a személyét övező dicsfényből bocsát kegyesen néhány sugarat az őt kinevező közösségre, hanem helyben kifejtett tevékenységével kézzelfogható hasznot és bőséget is tud teremteni községében. Ha netán egyszer lenne ilyen "egyénsége" Turának, akivel méltán büszkélkedhetne, akkor majd érdemes lesz megfontolni egy új kitüntetés alapítását a "Diszpolgár" cím célszerű alternatívájaként, mondjuk: "Tura község HASZNOS polgára!" De addig is, - mint jól tudjuk - "az idő lassan elszivárog" és nyomában itt-ott, a házak falán még megjelenhetnek izléses márványablácskák, nagyjából a következő szöveg aranyozott betűivel: "E házban született és nevelkedett községünk jeles-neves szülöttje és diszpolgára, az országos hírű és tündökletes tehetségű... stb."

Mindez nagyon szép, mindez nagyon jó, mindez... kedves turaiak. De, hogy csak DÍSZ-polgáraitok vannak - az keserves!

Tura, 1998. július 28.

Nagy Lajos
ny. középisk. tanár

Tisztelt Tanár Úr!

**Válasz Nagy Lajos
ny. középiskolai tanár
1998. július 28-i írására.**

Köszönjük segítő szándékú megjegyzéseit, javaslatait és kritikai jellegű észrevételeit. Írásából egyértelműen kiderült, hogy nagyon jól ráértzett a Vigyázó Kör szándékaira, törekvéseire, hibáira és megfontolandó tanácsokat adott. Az Ön által leírtak nagy részével egyetértünk, a többit meg fogjuk vitatni. A hosszútávra szóló célok meghatározásának szükségességéről írtakkal csak egyet érteni lehet, erre tettünk kísérletet a **mezővárosi koncepció (1993)** megfogalmazása és a négy évvel ezelőtti **Választási Program (1994)** elkészítése során. A városi címmel kapcsolatos megjegyzései egybecsengenek egyesületünk elnökségének véleményével. A *kreatív, hasznos szakemberekről* leírtakhoz talán csak annyit jegyzünk meg, hogy az értelmiségi létrel kapcsolatban írtunk a **„Kulturális és közművelődési koncepció” (1994)** című anyagban. Természetesen ezeket tovább kell gondolni. A gazdaságról írtakon érdemes elgondolkodni, valóban sokkal többet kellett volna tenni. Községünkben e téren kevés történt, legfeljebb az új vásártér létrehozása 1993-ban tekinthető annak, mely a nagybani piac lehetőségét teremtette meg, valamint az ipartelep kialakítására vonatkozó döntés 1994-ben, valamint az infrastruktúra kiépítése. Ezek hatékonyabb működéséhez szükség lenne a további feltételek megfogalmazására és megteremtésére, melyek nem feltétlenül anyagi természetűek. Pl. a nagybani piac reklámozása, a felvásárlás megoldásának elősegítése, vállalkozást segítő rendeletek, adókedvezmény, stb. A Vigyázó Kör 1994. november 3-án fogadta el a **Választási Programját**, melyben megfogalmazta az általa fontosnak tartott önkormányzati - rövid és hosszú távra szóló - feladatokat, melyek megvalósítását remélte az 1994. december 11-én megválasztott képviselő-testülettől. Érdemes megnézni, hogy mi valósult meg ezekből és mi aktuális továbbra is. A képviselő-testület tevékenységét nem csak kritikai jellegű észrevételekkel segítettük az elmúlt négy évben, résztvettünk a rendeletek előkészítésében is, ha igényelték. Egyesületünk Vi-

gyázó Kör Füzetei 1. címmel sorozatot indított. Az első kötet **„Adatok Tura Történetéből”** címmel 1997. januárban jelent meg, májusban pedig a 2. kötet, **Dr. Baka Gyula: Egészségmegőrzés, betegségmegelőzés I.** című munkája, amelyben az alkohol veszélyeiről és a drogmegelőzésről írt. Ezt az anyagot átadtuk az általános iskolának is. A harmadik kötetben az idén adtuk közre a **„Turaiak emlékeznek”** első részét. Kiadás előtt vannak Dolányi Anna néphagyománnyal foglalkozó diplomamunkái. A további kötetekben kívánjuk megjelentetni a Turáról összegyűjtött többi anyagot, az 56-os összeállítást, az átdolgozott **„Kulturális és közművelődési koncepció”** tervezetet, valamint az egyesület ülésein ill. a népfőiskolai előadásokon elhangzott anyagokat. Az egyesület ülésein a fontosabb témákra előadókat hívtunk meg, több alkalommal szerveztünk népfőiskolai előadásokat, stb. Folytathatnánk a sor, de mindezeket **„Egyesületi Hírek”** címmel már részletesen leírtuk a Turai Hírlap 1998. márciusi számában. Egyesületünk több tagja aktívan bekapcsolódott a cserkészek munkájának segítésébe, résztvettünk a tavalyi Felvidéki Körút és az Erdélyi Körút '98 szervezésében is. Már folyamatban van a Felvidéki Körút '99 előkészítése. Kevés aktív emberrel sok feladatot nem szabad felvállalni. Ezért egyesületünk legfontosabb célja továbbra is: **pártoktól független vitafórum biztosítása a közélet, különös tekintettel a falu jövője iránt érdeklődők számára.** Az egyesület munkálkodását a jobbitó szándék és az igazságosság igénye vezérli: pártérdekektől mentesen akar tevékenykedni a falu egyetemes céljainak megvalósításáért, észérvekkel való meggyőzéssel, és minden erőszakos módszer elutasításával. Az egyesület feladatai megvalósítása érdekében kész együttműködni a község vezetőivel, társadalmi szerveivel és minden más egyesülettel. Ugyanakkor ellenőrizni kívánja az önkormányzat működését a lakosság érdekeinek szem előtt tartásával. Egyesületünk 1990. május 2-án alakult meg. A megalakulást elsősorban az indokolta, hogy csak így volt lehetőség beleszólni a község „dolgaiba”. A névválasztással akkor az egyesület tagjai azt hangsúlyozták, hogy **„arra vigyázunk, hogy a múlt ne ismétlődjék meg”.** Tisztelt Tanár Úr! Még egyszer köszönjük érdeklődését és kri-

tikai jellegű észrevételeit. A későbbiekben is örömmel fogadjuk tanácsait akár az újság hasábjain, akár személyesen mondja el. Válaszunk megírását követően megküldjük Önnek azokat a dokumentumokat, cikkeket melyekre írásunkban hivatkoztunk. A Vigyázó Kör (Egyesület Turáért) nevében: Mellékelten küldünk néhány anyagot a Vigyázó Kör történetéről ill. a tevékenységével kapcsolatban.

I. A Vigyázó Kör Füzetei sorozatban eddig megjelent kötetek: 1./Kuti József: **Adatok Tura történetéből.** 2./Dr. Baka Gyula: **Egészségmegőrzés, betegségmegelőzés I.** (1. Alkoholfogyasztás - alkohollal visszaélés.; 2. Drogmegelőzés) 3./**Turaiak emlékeznek I.** (Gerlach Gézané, Pock Aladár, Lukács Vilmosné, Lukács Gábor, Lukács Vilmos, Emőkey Ferencné, Lőrincz Kálmánné, Péter József) (Megj.: *Felhívjuk a figyelmét az Adatok Tura történetéből című füzet 28-32. oldalaira, melyek a Vigyázó Kör történetéről szólnak.*)

II. Önkormányzati anyagként megjelent egyesületi elképzelések: 1./**Kulturális és közművelődési koncepció (1994)** (Az anyagban leírtak részben megvalósultak, részben elavultak. Átdolgozása folyamatban van.) 2./**Mezővárosi koncepció 1993.** (Tervtanulmány Tura mezővárossá válásának lehetőségéről, összefüggésben az 1996-os Világkiállítással)

III. Egyesületi dokumentumok, határozatok, állásfoglalások: 1./**Vigyázó Kör** (módosított 1995. ápr. 6.) **Alapszabálya** 2./**Szándéknyilatkozat** (1990. aug. 8.) 3./**Választási program** (1994. nov. 3.) 4./**Tisztelt Turai Polgárok** (1995. febr. 11.) - *szórolap*

IV. Egyebek: 1./Breczné Zsigmond Jolán - Kuti József: **A turai Schosberger kastély** (Turai Hírlap VII-IX. 5. o. és az Értékmentő - Város és Faluvédő Szövetség Lapja - 1996. július-aug. 10-11. o.) 2./**Levél Kalmár Péter úrnak,** a Műemlékvédelmi Hivatal elnökének 3./**Egyesületi Hírek** (Turai Hírlap 1998. márc.) 4./**Kálna Tibor: A vidéki polgár** (Elhangzott 1997. szept. 27-én, a Magyar Polgári Együttműködés Egyesület elnöksége által szervezett beszélgetésen, aminek témája volt: **POLGÁR ÉS POLITIKA**) 5./Balázs Gusztáv: **Jelvényük a tulipán** (Népszabadság Pest Megyei Krónika 1998. március)

**Kuti József, elnökhelyettes
Kálna Tibor, elnökségi tag**

ERDÉLYI KÖRÚT '98 - beszámoló

A kirándulás folytatása volt az 1997. június 24-28. közötti „*Felvidéki körutazásnak*”. Akkor, az öt napos autóbusszos körutazás során bejártuk a Felvidék keleti részének (Felső-Magyarország) ódon hangulatú városait, várait, kastélyait, székesegyházait, valamint az Északi-Kárpátok csodálatos tájait (Tornai-karszt, Gömör-Szepesi-Érchegeység, Tokaj-Eperjesi hegység, Csergő-hegység, Erdős-Kárpátok, Szepesi-Magura, Lőcsei-hegység, Káposztafalvi-hegység ("Szlovák Paradicsom"), Alacsony-Tátra). Akkori utazásunk főbb állomásai: Fülek - Rozsnyó - Krasznahorka - Betlér - Uhorna (Dénes) - Szomolnok - Mecen-zéf - Jászó - Kassa - Eperjes - Bártfa - Ólubló - Szepesolá-szi - Dobsina - Sztracena - Csütörtökhely - Lőcse - Szepesvár - Szepeskáptalan - Gölnicbánya. (Összesen 1316 kilométert tettünk meg.) A szállás szlovákiai testvérköz-ségünkben, Jászon volt. Az étkezést önerősen oldottuk meg. Az utazás összköltsége 287 eFt volt. A résztvevő gyerekek 4500 forintot fizettek be. (A tanulók az ellátáson kívül részletes "idegenvezetést" kaptak.) A fennmaradó összeg alapítványok, társadalmi egyesületek adomá-nyából került összegyűjtésre. Az utazás eszmei küldetése az volt, hogy a gyerekek egyfajta "kihelyezett történe-lem-földrajz- és művészettörténet órákon" szerezzenek érzelmileg is bevéssé ismereteket. Most voltak adot-tak a feltételek, hogy az 1993 óta - a testvérközségi kap-csolatok kialakítását követően egyesületi és önkormány-zati szinten - dédelgetett terv második része, az „*Erdélyi körút*” is megvalósulhasson 1998. június 22-28. között. Az utazás főbb állomásai voltak:

Június 22.: Tura - Nagyvárad - Királyhágó - Bánffy-hunyad - Körösfő - Gyerőmonostor - *Kalotaszeg refor-mátus erődtemplomai* - Kolozsvár

Június 23.: Kolozsvár - Marosvásárhely - Szováta - Parajd - Korond - Farkaslaka - Szejkefürdő - Székely-udvarhely - Tolvajos-hágó - Csíkszereda

Június 24.: Csíkszereda - Gyimesek - Csíkszentimre - Csíksomlyó

Június 25.: Gyergyószentmiklós - Békás-szoros - Gyilkostó - Mádéfalva - Csíkszereda

Június 26.: Tusnádfürdő - Szent Anna-tó - Bálványos vár - Kézdivásárhely - Csíkszereda

Június 27.: Székelykeresztúr - Segesvár - Meggyes - Nagyenyed - Torockó - Ko-lozsvár

Június 28.: Kolozsvár - átkelés a Bihari és Gyalui-havasokon - Mócöld - Bisztró - Belényes - Nagy-várad - Tura

Összesen mintegy 2280 km utat tettünk meg autóbusszal, igen sokat túráztunk történel-münk ódon falai, kulturális kegyhelyei, s mondabéli hegyóriásai között.

Az utazás költségeinek összesítése:

1./ Szállítási költség (150 Ft/km):	342	eFt
2./ Buszvezetői napidíj (honoráriummal):	20	eFt
3./ Repr. ajándék (Szállás term.fizetve!):	55,2	eFt
4./ Belépők (adományokkal):	18	eFt
5./ Parkolási díjak:	2,8	eFt
6./ Külföldi bejárás üzemanyag költsége:	13	eFt
7./ Beléptetési kaució (DM-ben fizetve!):	5	eFt
8./ Szervezés-, telefon-, posta költségek:	51,1	eFt
9./ Koszorúk, dekoráció:	3	eFt
10./ Foto-video dokumentáció; utómunkák:	49	eFt
11./ Táborig étkezés:	88,6	eFt
12./ Előzetes bejárás egyéb költségei:	9	eFt
13./ Belföldi üzemanyag felhaszn. (szgk.):	13	eFt
14./ Ingyenes jutalomút 5 tanulónak:	32,5	eFt
15./ Eszközvásárlás:	4,2	eFt
16./ Szervezési személyes kiadások:	6,3	eFt

Összesen: 712,7 eFt

ebből a résztvevők személyenként 6500 Ft-ot

fizettek be. A fennmaradó összeget a Pest Megyei Köz-gyűlés, a DUNA TV. Rt., a Nagyközségi Önkormányzat, a Turai Általános Iskola Alapítványa, a Vigyázó Kör (Egyesület Turáért), valamint más szervezetek illetve magánszemélyek támogatásából sikerült előteremteni.

Az utazás során 31 eFt-ot sikerült megtakarítani, amely összeget a *Felvidéki Körút '99* előkészületeire kívánjuk fordítani. **Eszmei összegzés:** Immár második - erdélyi - utazásunkkal Kárpáti barangolásaink sora "megindul-hat" a hagyományá válás útján. Bejártuk az Erdélyi-medencét, a "Sziget-hegységet" és a Keleti-Kárpátokat, el-jutottunk a hajdani Partiumba, Kalotaszegbe, a Hargitára, Csíkba, Gyergyóba, a Gyimesekbe, Háromszékbe, az Olt és Maros forrásvidékére és Mócöldre. A gyerekek szak-szerű történelmi-, földrajzi- és művészettörténeti kalauzo-lással végigutazták a legendák "csillagösvényén". Az út-ról video- és fotódokumentáció készül, mely oktatási se-gédanyagként is felhasználható. Az eredeti felvételek fel-használásával riportfilmet készít a Duna Televízió. Ko-lozsvárott nem hivatalos kapcsolatfelvétellel került sor a helyi **Magyar Siketek Intézetének Bentlakásos Általá-nos Iskolájával**, melyet természetbeni adományokkal, ajándékokkal támogattunk; s megállapodtunk abban, hogy kölcsönös előnyök alapján (csereüldetés) segít-ségükre leszünk külföldi - elsősorban anyaországi - szpon-zorok keresésében ill. kapcsolatlétesítésében. (Ennek gya-korlati lebonyolítója a Vigyázó Kör Egyesület Turáért helyi civil szervezet.) - Ugyancsak hasonló tartalmú együttműködésről tárgyaltunk a csíkszeredai székhelyű **Keresztény Segítség Alapítvány** képviselőivel, valamint a csíkszentimrei **Szent Imre Társulat** és a helyi önkor-mányzat, valamint az iskola vezetőivel. (Szentimrei bará-tainknak értékes könyveket adtunk át: turai helytörté-netei jellegű kiadványokat és szépirodalmi, történeti mű-veket a Püski Könyvkiadótól.) Mindezekon túl a legfon-tosabb eredmény, hogy a két település gyermekeinek és egész lakosságának kapcsolata tovább mélyült és gazda-godott emberi tartalommal. *Kuti J.-Kálna T.-Köles P.*

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondunk mindazon jogi és magánszemélyeknek, akik anyagi és erkölcsi segítséget nyújtottak az **ERDÉLYI KÖRÚT '98** megvalósításához.

- **SÁRA SÁNDOR** és **TANOS MIKLÓS** uraknak, valamint **ORDÓDY JUDIT** asszonynak: a Duna TV vezetőinek;
- **SCHMIDT GÉZA** úrnak, a Pest Megyei Közgyűlés elnökének;
- **TÓTH ISTVÁN** polgármester úrnak és **TURA NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK**,
- **UDVARI DEZSŐ** úrnak, Csíkszentkirály és körzete polgármesterének;
- **BALÓ ISTVÁN** úrnak, Csíkszentimre alpolgármesterének;
- **PÁL ELEK** úrnak, a csíkszentimrei Szent Imre Társulat elnökének;
- **JÓSA ÉVA** igazgató asszonynak, a szentimrei általános iskola vezetőjének;
- **ADORJÁN BÉLÁNÉ**-nak, Magdikának, a Szent Imre Társulat vezetőségi tagjának;
- **BODÓ ÁRPÁD** és **BODÓ LÁSZLÓ** uraknak;
- **BÍRÓ ALBIN** úrnak, Csíkszereda alpolgármesterének, a Keresztény Segítség Alapítvány vezetőjének;
- **PAP ISTVÁN** úrnak és **PAP ÉVA** asszonynak, az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság ügyvezető titkárnak, Kolozsvár;
- **PÜSKI LÁSZLÓ** úrnak, a Püski Könyvesház vezetőjének;
- **DÁVID LÁSZLÓ** úrnak, a Magyarok Világszövetsége Pest megyei Szervezete elnökének;
- **KIS MIKLÓS** és **NAGY TÓTH ISTVÁN** uraknak, illetve a turai székhelyű Galgamenti Szövetkezet vezetőségének;
- **SESZTÁK SÁNDOR** igazgató úrnak, a Turai Tanulókért Alapítvány Kuratóriuma elnökének;
- **KÖLES MIHÁLY** úrnak, a Vigyázó Kör (Egyesület Turáért) elnökének;
- **SZOVICSNÉ KOLESZA ERIKÁ**-nak a turai **KARITASZ** vezetőségi tagjának, az Iskolaszék tagjának;
- Tiszteletteljes köszönetet és elismerést érdemelnek a kísérő orvosaink: **DR. LÉVAI MÁRIA**, **DR. BAKÁNÉ PAP JOLÁN IDA DR.**, **DR. BAKA GYULA**; és gyógyszerészünk: **ÁRVAI ZOLTÁNNÉ**;
- Múlhatatlan érdemei és szerepe van a csíkszentimrei kapcsolat létrehozásában és fenntartásában **TÓTH PÉTER LÁSZLÓ** kántor úrnak, hitoktató tanárnak;
- Külön köszönet illeti meg az idegenvezetésben való közreműködésért **DR. BAKÁNÉ PAP IDA** doktonót és **DR. BAKA GYULA**, **LUKÁCS VILMOS**, **BÉKÉSI ISTVÁN** urakat;
- Nagyrabecsülésünket fejezzük ki két kiváló mesterszakácsunknak: **GÓLYA JÓZSEF** úr magánvállalkozónak és **KÖLES PÉTER** úrnak, az iskolaszék társelnökének;
- Köszönetet mondunk **FEHÉR JÁNOS** úrnak, nagyszerű autóbuszvezetőnknek, a Palma Turiszt Bt. tulajdonosának;
- Köszönjük **PÁSZTOR LÁSZLÓ** úrnak, az OKS Bizottság elnökének töretlen erkölcsi támogatását;
- Köszönet illeti **SERES TAMÁS**-t a video-kamera rendelkezésre bocsátásáért, **SERES CSILLA** fotográfust, **BENKE ISTVÁN**-t a kazetták másolásáért; a **POLGÁRMESTERI HIVATAL DOLGOZÓI**-t: **VADÁSZ GYÖRGY** jegyző urat, **TÓTH SEBES JÁNOSNÉ**-t, **BENKE SÁNDOR**-t, **DARNYIKNÉ KANGYAL ZSUZSA**-t és a **PÉNZÜGYI OSZTÁLY DOLGOZÓI**-t, **GÉCZI ISTVÁN** gépkocsivezetőt;
- Hangsúlyozottan köszönjük a **GALGA ÁFÉSZ VEZETŐSÉGÉ**-nek nagyvonalú, önzetlen támogatását;
- Kiemelten kell szólni: **VILLÁNYI JÓZSEFNÉ**, **GALAMBOS LÁSZLÓNÉ**, **JENEI ERZSÉBET**, **JÓNÁS SÁNDORNÉ**, **DOLÁNYI ANNA**, **BÉKÉSI ISTVÁN** és **KIS GÁBOR** pedagógusoknak az utazás során tanúsított segítségéről és helytállásáról;
- Köszönetet mondunk **TÓTH A. ISTVÁNNÉ**-nak, az Ált. Iskola gazdasági vezetőjének, **SÁRA ISTVÁNNÉ**-nak és az iskola konyhájának dolgozóinak;
- **Hálás köszönet** illeti az alábbi magánszemélyeket illetve gazdasági szervezetek vezetőit az általuk nyújtott anyagi és természetbeni **támogatásért**: Árvai Zoltánné, Baranyi Károly, Batta Mihály, Dolányi Józsefné, Fekete István, Gódor Imre, Gólya Zoltán, Gólyáné Deményi Mária, Homolyáné Kiss Margit, Köles Mihály, Kuti Józsefné, Lukács Vilmos, Szénási István, Tóth Péter László, Tóth András (Ödön), Tóth István (Ödön), Tóth János, Tóth Mihály, Nagy Tóth István, Tóth Zs. János, Pásztor Józsefné, Szilágyi József, Szabó András, Zagoni Szabó István, ifj. Király Elek, Aqua Fontis Patika vezetője, Kiss Gábor, Reiter Zsuzsa, Lapu László, M and H Kft. vezetője, Lipcsei Gábor, Győri Zoltán, Géczy István, Gólya József és felesége.

Végezetül köszönetet mondunk **AZ UTAZÁSON RÉSZTVEVŐ TANULÓKNAK** érett, fegyelmezett viselkedésükért, s a szüleinek az ételkészítés alpanyag hozzájárulásáért.

Kálna Tibor
szervezőtanár

Kuti József
Iskolaszék elnöke

iskolai hírek

MI IS ÖT ÉVESEK VAGYUNK

A Turai Duma országos sikere

A pályázatot a Soros Alapítvány írta ki diákújságíróknak. Virgancz Csilla, a Turai Duma egyik munkatársa a publicisztikában első helyezést ért el, sőt elnyerte a Népszabadság különdíját is. A pályázat bírálói értékelésükben is megemlékeztek erről a nem mindennapi gyermekújságról, amely a gyermeklapok országos listáján az egyik legelőkelőbb helyet foglalja el. Csillával a ballagási ünnepség után sikerült szót váltanom. Megtudtam tőle, hogy az a téma, amelyet feldolgozott a pályázatban, már régen foglalkoztatja.

- *Hárman vagyunk gyermekek a családban - mondta Csilla, - de minden feltétel biztosítva van nálunk a tanulásunkhoz, és ahhoz is, hogy jól érezzük magunkat egymással, a szüleinkkel. Sajnos ez nincs így minden családban. Sok olyan iskolatársunk van, akik rossz körülmények között, állandó zaklatásoknak, veréseknek kitéve, nagyon sokszor éjszaka menekülve élnek gyermekéveiket. En úgy gondolom, hogy mindaddig egyikünk sem lehet teljesen boldog, amíg társaink közül sokan ilyen kegyetlen körülmények között élnek. Az újság cikk, amelynek a címe a "Néma sikolyok" volt, természetesen először a mi lapunkban a Turai Dumában jelent meg. Ezt indokoltá tette az is, hogy tanárszerkesztőnkkel, Szarvas Laci bácsival nagyon sokszor beszélgettünk erről a témáról és arra az elhatározásra jutottunk, hogy nekünk is tenni kell valamit szerencsétlen társainkért. Ezért írtam meg ezt a cikket, amely több apró történetet dolgoz fel. Nagyon jól tudom, hogy ez nem megoldás, de talán cikkünkkel több ember figyelmét hívjuk fel ezekre a jelenségekre és ez talán segít a megoldás felkutatásában is.*

Miközben mindezt elmondja Csilla, látom, hogy szemében könny csillog. De mintha kicsit szégyellené, hogy ezt észrevettem, rögtön a lapról kezd beszélni:

- *Először is a Dumát szeretném megmagyarázni. - mondja - Ez nem más, mint a Diákok Unaloműző MAGAZIN-jának rövidítése. Hogy havonta mi minden jelenik meg lapunkban ugyancsak nehéz volna felsorolni. Foglalkozunk általában minden olyan eseménnyel, amely iskolánkban és gyermekéletünkben megtörténik. Legutolsó számunkban foglalkoztunk a Föld Napja helyi eseményeivel, hirt adtunk a Kárpátukrajnából községünkben nyaraló gyermekekről, külön cikkben hívtuk fel a gyermekek és szülők figyelmét a drogveszélyre, riportot készítettünk Bárdy Józsefné, nyugalmazott tanító nénivel, aki Turáért Emlékérem kitüntetését kapott kimagasló pedagógiai munkásságáért, írtunk leánytornászaink országos sikeréről, bemutattuk előfizetési versenyünk győzteseit, a gyermekszervezetek munkáját bemutató rovatunkban a cserkészek újoncpróbáiról és fogadalomtételéről, a felfedező rovatában pedig az újonnan alakult veszélyelhárító csoportot mutattuk be. De van Kacajda oldalunk is, aktuális rejtvények kicsiknek és nagyoknak, de nem feledkezünk meg nyári táborozási lehetőségeink bemutatásáról sem. Lapunk sok fényképpel jelenik meg, amelyet a Napraforgó Gyermekek Fotószakkör biztosít.*

- Most születésnapra készültök. Szólj erről is néhány szót!

- *Igen, ez az évforduló leginkább arra lesz majd jó, hogy összegyűjtsük az öt év tapasztalatait, ami ahhoz ad majd nagy segítséget, hogy lapunk még jobb legyen. Aztán szeretnénk találkozni régebbi munkatársainkkal is, akik ma már középiskolások, sőt egyetemista is van közöttük. Szeptemberben egy Ötévesek Randevűjét szervezünk, egész napos programmal. Ide meghívnanék községünk 5 éves világszennázóját, a négyes ikreket és a szintén 5. születésnapjukat ünneplő Turai Komédiásokat. Nagy kitüntetés lenne számunkra az, ha a szintén 5 esztendő Népszabadság Magazin is elfogadná meghívásunkat erre a Randevúra és velünk ünnepelne! TAKÁCS PÁL*

Az alábbiakban közöljük a pályamű teljes szövegét:

NÉMA SIKOLYOK

Fontos és szomorú eseteket írunk le. Olyanokat, melyek - sajnos - mindennaposak, amiken sem nevelő, sem osztálytárs nem tud segíteni, hogy annak, aki segítségre szorul, ne fájjon... Sokan megkérdezték, hogy mi van akkor, ha valaki magára ismerne. Nos az eseteket átalakítottuk annyira, hogy ne a szenvedő, hanem inkább társai fedezhessék fel: órála szól a történet. Hátha segíteni tudnak, vagy legalább a véleményüket változtatják meg. Valóban. Sem jellemre, sem szokások tekintetében, sem tehetségben, sem sok más egyében... Természetesen máshonnan érkezünk naponta az iskolába: van aki kunyhóból, van aki palotából; van akit anyai csók, simogatás, jó szó indít útra, más örül, ha eljőhet otthonról. A hétköznapiakban megtörtént esetekből gyűjtöttünk egy csokorra valót. Ne keresd, melyik példa melyik társadra illik. Inkább gondolkodj el a leirtakon: tudsz-e rajta segíteni! Mert a segítség legtöbbször nem pénz, nem kenyérdarab, hanem jó szó, megértés, szeretet!

P. elaludt az órán. Írás közben, amíg a tanító néni a táblára rajzolta a következő betűt. Csak padoszomszédja vette észre. Kuncogva lökte meg az előtte ülőt. Hamarosan mindenki P.-t figyelte. A tanító néni a suttogásokra és az erősödő kuncogásokra figyelt fel. Kiderült a figyelmetlenség oka: P. édesdeden szunyókált. Amikor a tanító néni felkeltette, először elvörösödött, majd keserves sírásban kezdett. Hosszú idő telt el, amíg megnyugodott. Az órai alvás azután máskor is előfordult. Csak később tudtuk meg, hogy nem aluszékony P., csupán jó néhány éjszakát kénytelen édesanyjával a szomszédban tölteni rettegésben. Ugyanis a nagypapa - akinél laknak - szüret után addig iszik, amíg tart a még kiforratlan murciból. Begözöl, s ilyenkor menekülni kell. Egy alkalomnál - amikor P. nem volt a suliban - elmesélte ezt a tanító néni. Többet nem csúfoltuk.

Többen is tapasztalták az osztályban, hogy időről időre valaki megdézsmálja a tizóráira hozott enni-alójukat. Nemcsak a finomabb kajából hiányzott egyszer-egyszer, hanem a zsíros kenyérből is. Elindult a suttogás... Azután szóltak a nevelőnek, aki osztályfőnöki órán elmondta, hogy milyen csúnya dolog elvenni a másét. A tizóráik fosztogatása abbamaradt.... Később felfigyeltünk rá,

iskolai hírek

hogy az egyik fiú rendszeresen később jön be az osztályba. Véletlenül látta meg valaki, hogy a folyosón eldobott kiflivéget kapja fel, s falja be nagy mohón. Tudjuk, hogy nagyon szegények, de azt nem - amit a barátja derített ki - hogy sokszor nem csupán reggel nem eszik, de előfordul, hogy vacsora sem jut náluk az asztalra. Néhányan összebeszéltünk, s egy-egy szendviccsel többet hoztunk. Nagyon tapintatosan, de meg-megkínáltuk. Elfogadta, s talán azt is tudja, ismerjük a titkát.

Nagyon sok volt már rá a panasz! az első szóra ütött, ha valaki emeltebb hangon szólott hozzá. Előfordult, hogy kék-zöld foltokkal jött az iskolába. De gyakran hiányzott is. Csúnyán beszélt. Azt hitték, hogy a fölényét, a "felnöttségét" akarja hangsúlyozni. Az órákon szétszórt volt: sokszor kellett a nevelőknek figyelmeztetni, hogy figyeljen. Egy közellakótól tudta meg az osztályfőnöke is, hogy viselkedése egyféle családmodell: ezt látja, tapasztalja otthon. Mindenért ő szorul. Apja gyakran megveri, a legkisebb vétséget is szigorúan megtorolja. Sok szeretetet anyjától sem kap. Amolyan mindenkinek útban lévő gyerek. "Az osz-

szeretete, megér-
barát segítő keze
valamerre. De
rátok, osztálytár-
Édesanyja
kor hazamegy az
szór nincs otthon
kiül a leckének,
valahol csavarog,
találkozik, mert ő
először a koc-

szertete, megér-
barát segítő keze
valamerre. De
rátok, osztálytár-
Édesanyja
kor hazamegy az
szór nincs otthon
kiül a leckének,
valahol csavarog,
találkozik, mert ő
először a koc-

szertete, megér-
barát segítő keze
valamerre. De
rátok, osztálytár-
Édesanyja
kor hazamegy az
szór nincs otthon
kiül a leckének,
valahol csavarog,
találkozik, mert ő
először a koc-

szertete, megér-
barát segítő keze
valamerre. De
rátok, osztálytár-
Édesanyja
kor hazamegy az
szór nincs otthon
kiül a leckének,
valahol csavarog,
találkozik, mert ő
először a koc-

szertete, megér-
barát segítő keze
valamerre. De
rátok, osztálytár-
Édesanyja
kor hazamegy az
szór nincs otthon
kiül a leckének,
valahol csavarog,
találkozik, mert ő
először a koc-

A szülei vagy dolgoznak (ez a jobbik eset!), vagy a kocs-mákat látogatják. Amíg a nagymamája élt, addig nála húzódott meg, s ott még tanulni is tudott. A mami meghalt két éve, s ő testvérevel együtt kiszorult az utcára - kulcs nincs, de ha lenne, se szívesen menne haza, a rideg, üres lakásba. Ha jó az idő, még elvan a haverokkal. Időnként egy-egy osztálytársa is meghívja, de tudja, nem lehet mindig a mások terhére. A napközi megoldás lenne, de felsős napközi nincs, s a szülei ebédre sem fizetik be. Ki tudja mi lesz vele, hogyan és mikor fejezi be az iskolát?

Egyszer-egyszer biztosan az, de állandóan?! Meg lehet unni... Egyszer már elhatározta, hogy önállósítja magát, megszökik otthonról. Akkor az iskola figyelt fel hiányzására, és hazahozták. Azóta ugyan jobban figyel rá az édesanyja, de igazán már nem bír vele. Valahol elolták a kapcsolatot. Az első hazudozást, csavargást az akkor még velük élő apa keményen megtorolta. Az ütlegeket lassan megszokta, s nem is bánta, amikor apja elköltözött tőlük. Anyukája próbálta "lekenyerezni", de a kényeztetésből engedékenység lett, s most már késő. Vagy mégsem?

VIRGANCZ CSILLA

VESZÉLYELHÁRÍTÓK

Szinte nem múlik el egy nap sem anélkül, hogy gyilkosság, betörés, rablás, baleset vagy emberek megmagyarázhatatlan eltűnése ne lenne. Természetesen nem csak a bűnesetekre kell gondolnunk, amikor arról beszélünk, hogy sokkal többet kell tenni a gyermekekre leselkedő veszélyhelyzetek időbeni felismeréséért, s tudni kell azt is, hogy mi a teendő, ha már bekövetkezett a veszélyhelyzet. A mindennapi közlekedés, gyalog, vagy kerékpárral, a délutáni vagy hétvégi kirándulások, túrák, játékok számtalan olyan veszélyt rejtegetnek, amelyek jövőtehetetlen következményekkel járhatnak. A táborozás is rejt olyan váratlan meglepetéseket, amelyek időbeni felismerése és elhárítására alaposan fel kell készülni. Folytathatnánk a kábítószer, alkohol, vagy dohányzás káros következményeinek felsorolásával és más számtalan olyan lehetőséggel, amely szinte naponta leselkedik a gyermekekre. Egyik legnagyobb gyermekszervezetünk, a Magyarországi Felfedezői Szövetség országos veszélyelhárító parancsnokságot hozott létre, amelynek az a feladata, hogy veszélymegelőzésre, elhárításra felkészült csoportokat, közösségeket hozzon létre. Békési Judit középiskolás, az országos parancsnokság tagja, vezetésével megalakult a Veszélyelhárító törzs, mely minden pénteken összejövetelt tart. Ezeken a nagyon hangulatos, de nagyon tanulságos programokon készülnek a választott feladataik pontos és szakszerű elvégzése. Természetesen a legjobbak részt vesznek a Szövetség országos rendezvényein, táborain is. Minden érdeklődőt szívesen látnak - elsősorban - a negyedik, ötödik és hatodikos gyerekek közül. *Békési Judit* arról is tájékoztatta lapunkat, hogy július végén és augusztus elején a veszélyelhárító törzs tagjai a *Galga Expedición* teljesítenek módszertani szolgálatot. A legjobbak próbát tesznek és a következő tanévben ők lesznek a törzs tisztjei. A táborban készítik el a veszélyelhárító módszertani kiadványának tervezetét is, amelyet majd elküldenek más iskolákhoz is.

TAKÁCS PÁL

MŰVÉSZEK MŰVEK MŰVÉSZETEK TALÁLKOZÁSA

képzőművészet

VARJÚ KRISZTINA

szakmailag érett, ugyanakkor fiatal turai népdalénekes, Maczkó Mária a budapesti Szabó András előadó-művésszel összeállított Könyörgés c. zenés-irodalmi műsora. A Turai Hírlapban bemutatjuk Varjú Krisztinát munkáin és egy kötetlen beszélgetés leközlésén keresztül.

Varjú Krisztina kiállítását Kriszta egykori rajztanára, Kálnáné Ádám Anita ezekkel a szavakkal nyitotta meg:

"Az én kapcsolatam Krisztával - most már mondhatjuk azt, hogy - a múltban gyökerezik. Tulajdonképpen a történet tizenkét évvel ezelőtt kezdődött el, tanári pályafutásom legelején, amikor egy csuda aranyos cefpos kislány - az egyik gyermekrajz pályázatra készülve - készített egy művet. Ha jól emlékszem, a takarékosági világnap alkalmából készítette és a kép egy összetört malacperselyt ábrázolt, amiből tíz és húsz filléres, egy és két forintosok gurultak szanaszélre. Nem is az ötlet, hanem a képi megfogalmazás és a technikai kivitelezés volt az, ami elsősorban fölkelte a figyelmemet. Ez a kép a pályázaton első díjat nyert. Nem sokkal később kellemes meglepetés ért, mert Krisztina édesanyja megkeresett engem és megkért arra - látva ezt a hihetetlen nagy rajzolni akarást -, hogy foglalkozzam a lányával külön órákon is. Nagy örömmel kezdtem el ezeket a foglalkozásokat, majd rövidesen felvetődött bennünk a képzőművészeti pályaválasztásnak a gondolata. A mai napon itt látottak azt bizonyítják, hogy az akkori sejtés beigazolódott. Nagy örömmel nyitom meg ezt a kiállítást, mert ő az én első tanítványom. Az ő életében ez egy korszakalkotó nap, a kezdet, az ő képzőművészeti pályafutásának a nyitánya. Krisztina alkotói magatartása rendkívül figyelemreméltó volt már a kezdetekkor, amelyet a kitartás, a türelmesség, a szakma iránti tisztelet és szeretet jellemezett elsősorban. Hosszú órákat volt képes egy helyben ülni és alkotni csendben. Még azóta is erre a csöndre figyelek föl, ha egy "tehetség-gyanús" tanítvány bukkan föl a tanítványaim között. A képek önmagukért beszélnek, közös bennük hogy rendkívül kifinomult arányérzékkel és szépérzékkel vannak megalkotva. Jelen van bennük a harmónia és a szépség. Ez minden igazi műalkotás kritériuma, s Krisztina minden képe maximálisan megfelel ennek a követelménynek. Alkotásai sokfélék: átmenetet jelentenek a tanítvány és a már igazi művész között. Láthatunk olyan tanulmányrajzokat, melyek megütik a műalkotás szintjét, s láthatunk olyan műalkotásokat, amelyek már egyéni hangvételűek és meglepően értek. Nagyon szépen köszönöm a volt tanárai, a jelenlegi tanárai és mindannyiunk nevében ezt a felemelő érzést. Arra szeretném megkérni az itt jelenlévőket, hogy vigyék el ennek a kiállításnak a hírét más községekbe is és kísérjék továbbra is figyelemmel és nagy szeretettel Krisztinának a művészeti tevékenységét."

Több mint két hónappal a nevezett rendezvény után, az áprilisi kiállítás élményeiből még mindig táplálkozva beszélgettem Krisztával családi otthonukban.

- Kálnáné Ádám Anitától hallhattunk a kezdetekről. Rajzos múltadban kik még a meghatározó személyek, melyek a továbblépésedet segítő mozzanatok?

- *Pataki Tibornál rajzoltam először. Akkor még nem igen voltak kiemelkedő dolgaim. Kálnáné Ádám Anita - mondhatni - felfigyelt rám és amint említette, nála különórákon is rajzoltam. Nagyon sokat foglalkozott velem és a biztatására jelentkeztem a "kis képző"-be (Képzőművészeti Szakközépiskola), de nem vettek fel. Így az aszódi gimnáziumba mentem. A gimnázium harmadik és negyedik osztályában, valamint gimnázium után egy évig - apukám ismeretsége révén - Bulik Csilla és Gulyás Dénes textilés iparművészek kezei alá kerültem. Dénes ugyanis a festészet felé fordult. Ezután már az egri főiskola rajz-vizuális kommunikáció szakára sikeresen felvettek és elmaradtak a különórák.*

- Örökölted-e valamelyik családtagodtól ezt a kimagasló kézügyességet?

- *A közeli rokonságban van festőművész: Pásztor Gábor, aki apukám első unokatestvére. A gyerekei is a festészet területén dolgoznak.*

- A közvetlen családi környezetben tehát inkább a biztatás volt nagyobb.

- *Anyukám nagyon akarta, hogy rajzszakkörös legyek.*

- És neked mi volt a vágyad?

- *Sokáig festőrestaurátor szerettem volna lenni (jelentkeztem is a Képzőművészeti Főiskolára, de nem vettek fel), de egyre inkább ráébredtem, hogy nem kielégítő számomra, ha csak mások munkáját másolom. Azt is festeni akartam, ami bennem van. Régebben úgy gondoltam, nem lesz bennem annyi, hogy azt ki tudom magamból festeni.*

- Kinek a munkáit másoltad leginkább?

- *Főképp Boticellit, de csak egy véletlen választás folytán.*

1998. április 18-án Művészek Művek Művészetek találkozása címmel került sor a turai művelődési házban a Költészet Napja megünneplésére. Már második alkalommal közelednek egymáshoz, s együttesen a közönséghez irodalmi, zenei és képzőművészeti alkotások és megalkotóik. Az előző évben Dr. Paksi Erzsébet textilés iparművész és Dunai Tamás színművész volt a vendégünk. Az ezévi esemény különlegességét, s az ennek köszönhető nagy számú érdeklődő jelenlétét biztosította a még zseni főiskolási tehetség, Varjú Krisztina munkáiból rendezett kiállítás, s a már

- Egyébként kik a kedvenc festőid?

- *Gustav Klimt, Egon Schiele, Chagall, Toulouse-Lautrec. Nem akarok olyat festeni mint ők, de nagyon sokat segítenek nekem a képeim. Technikai kidolgozásuk, rajzolás módjuk, színválasztásuk.*

- A kiállításon szereplő munkáidból jó néhánynál a színek domináltak elsősorban, a figuralitás háttérbe szorult. Számodra meghatározók egyes színek köztudatban élő, hozzájuk tapadt szimboliki, pl. sárga irigység, piros szerelem, stb.?

- *A színek effajta szimbolikája számomra nem jelent semmit. A színek együttes használata, hatása, aránya, a szín és forma kapcsolata viszont annál inkább meghatározó.*

- A jelenlegi hangulatod milyen színnel festened meg?

- *Kékes színnel. Kicsit izgatott, de mégis benne van a nyugalom.*

- Mikor festettél vagy rajzoltál utoljára?

- *Rajzoltam a napokban. Részben iskolai feladatokat, részben a saját elgondolásaimat csinálom.*

- A festést vagy a rajzolást kedveled jobban?

- *Festeni jobban szeretek, de többek szerint rajzolni jobban tudok.*

- Mik a kedvenc témáid?

- *Rajzban elsősorban az akt. Ha festek, nincs igazán témám, színekben szeretek gondolkodni.*

- Ha elkészül egy munkád és megmutatod valakinek, kommentárod, hogy mit is próbál kifejezni?

- *Elsőként anyunak és Livinek szoktam megmutatni. Én előre nem mondok semmit, inkább azt várom, ők mondják meg amit éreznek vagy gondolnak a képpel kapcsolatban. Ha anyu azt mondja, neki nem tetszik én természetesen próbálok megvédeni és megmagyarázni magam. Aztán rájövök, hogy többnyire igaza van. Bár általában a saját fejem után megyek, mégis rengeteget számít anyunak és persze a tanáraimnak a véleménye.*

- Mennyi munka van abban, ahol jelenleg tartasz képzőművészeti pályádon?

- *Már eddig is nagyon kemény munka volt. Nemcsak a befektetett idő és energia sok, hanem az is, hogy az embernek tele kell lennie újabb és újabb ötletekkel.*

- Melyik eddigi munkádra mondanád azt, hogy ebben tényleg van ötlet?

- *Amire már te is utaltál. A kiállításon is szerepelt egy kitakarásos aquarall-pasztell sorozat. Úgy gondolom azonban, hogy manapság nem az én finom, aprólékos dolgaim népszerűek, hanem a nagy méretű, hivalkodó, kicsit bizarr, "gesztusszintű", technikailag durvábban megmunkált dolgok. Nehéz ezt érthetően és árnyaltan megfogalmaznom, mert nekünk a főiskolán megvan a saját nyelvünk a képzőművészetre. Bár, a kiállításon a visszajelzés - az előbbiekkal ellentétben - arra utalt, hogy mégis mutatkozik igény. De a tanáraim akkor sem az ilyen jellegű munkákat kedvelik.*

- Tanáraid közt van közismert kortárs képzőművész?

- *A legismertebb Földi Péter, aki már Európa-, s talán világszerte ismert és elismert festőművész. Számomra ő a legtehetségesebb. Nagy B. István, volt tanszakvezető, viszont a legemberségesebb festő és ember, akit valaha is ismertem.*

- Lassan majd te is felsorakozol a nagy nevek mögé. Milyen érzés volt első önálló kiállításodon, ráadásul Turán bemutatkozni?

- *Először féltem, mert nagyon arra koncentráltam, mit vár el a közönség. Mint ahogy Maczkó Marika is mondta, nehezebb bemutatkozni a helyieknek, ahol mindenki tudja ki vagyok, valamilyen módon ismer, de a munkáimat mégsem ismeri. Így meg kell ismerjen újból. Egyes vélemények szerint, ha kiállítod a munkáidat, olyan mintha kitergetnéd magad. Én azonban szívesen állítom ki, minden féltelmem ellenére. A turai kiállítás lökést adott újabb munkák elkészítéséhez és lelkieg is segített. Már maga az egy nagy elismerés számomra, hogy szerveztél nekem egy önálló kiállítást. Ezt nagyon szépen köszönöm neked. Köszönöm Livinek és Jocinak, Nagy Rolinak, Lukács Petinek, hogy segítettek felerősíteni a képeket. Ami igazán meghatározó volt számomra a rendezvényen, az Maczkó Mária nekem énekelt népdala volt. Szabó András elismerő szavai is erőt adtak. Ilyen tiszteletet, amit tőlük kaptam, még soha nem éreztem. Jóleső érzés volt, hogy ugyanúgy erőt tud meríteni a képeimből, mint ahogy én a dalaiból. Azért is volt nehéz Turán, mert bár ugyanitt lakom, eddig nem nagyon forgolódtam a közéletben. Igazából eddig nem éreztem itthon magamat Turán. Megnéztem azonban a színjátszósok előadását, a Külvárosi legendát és a néptáncsoport jubileumi műsorát, s jó volt látni, hogy valójában mennyi tehetséges és lelkes fiatal között élek. Most kezdem érezni, hogy jó kis falu ez.*

- Az érdeklődők mit tudhatnak meg a vásárlási ill. rendelési lehetőségekről?

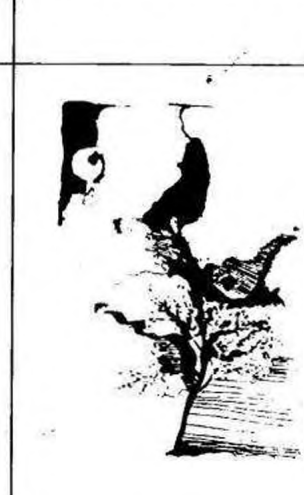
- *A jelenlegi munkáimat még nem szeretném eladni. Egy-kettőt elajándékoztam. A család nagyon ragaszkodik a képeimhez. Portrérajzolás tulajdonképpen vállalnék, bár nincs arra garancia, hogy sikerül-e. A festés és a rajz mellett most izgatnak az újonnan tanult és gyakorolt technikák: a linó-, a papírmetszet-, a rézkarc. Ezeket is nagyon megszerettem.*

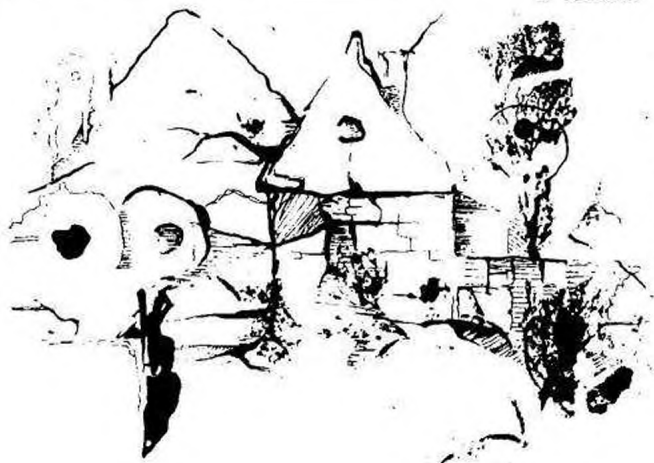
- Talán hamarosan összegyűlik már egy újabb kiállítás anyaga!?

- *Ila nekem nem is, de turai osztálytársam (most ő is egri diák), Tarcsi Anna munkáiból nyílhatna egy újabb kiállítás.*

- És a te közeli terveid?

- *Az egri főiskola befejezése után még mindenképp tanulni szeretnék tovább. Szívesen tanulnék a Képző festő szakon. Emellett érdekel az építészet is. Tanárként inkább csak magántanítványokban tudnék gondolkodni, akik valóban belső indítást éreznek a rajzoláshoz. Tóth Zs. Bori anyukájának (Tóth Zs., Istvánné-Libra) köszönhetően (ő találta a felhívást a Népszabadságban) pályáztam egy*

művész táborba, Zebegénybe. Kilenc másik emberrel együtt nyertem egy ösztöndíjat, így július 19-től augusztus 1-ig ott tanulok. A kiállítás óta annyi segítséget kapok, hogy csak pozitív emlékeket tudnék neked mondani. Rég volt már így. Ha már a segítségeknél tartunk, nehogy elfelejtsem megemlíteni Csilla (Seres Csilla-Fotós) nevét, aki folyamatosan segítségemre van. Neki is nagyon köszönöm a fáradozását.

- Én pedig jó zebegényi tábort kívánva búcsúzom tőled és azzal az ígérettel, hogy a turai műv. ház lehetőségeihez mértén továbbra is szem előtt tartja és felkarolja az ifjú helyi tehetségeket. **SERES TÜNDE**

A műv. ház csótkja

Kean, a színész; komédia három felvonásban - olvasható a darab címe. Hát ez valóban "komédia" volt. Pontosan megszámláltam. Tizenketten voltunk azon az asztali színelőadáson. Pedig a darab feldolgozása és a színészi alakítások kimagaslóak, a jegyárak elfogadhatóan megfizethetők, a székek tűrhetőek voltak. Semmi "Kean szenvedés". Akkor miért nem tolongtunk az ajtó mögött? A műfaj mögött! Mert ez már irodalom? Irodalom. Mint ahogy azok a rendező-színész, Barabás Tamás egyszerű kötetben megjelentetett versei is. Ja, igen most jobbra mást fogyasztunk. Akkor műfajváltás! S ez itt a REKLÁM helye: FIGYELEM! MEGJELENT BARABÁS TAMÁS ÚJ ES RÉGI VERSESKÖTETE. RENDKÍVÜLI AKCIÓ TURÁN A LIBRA KÖNYVKERESKEDÉSBEN ÉS A TURAI KÖNYVTÁRBAN!!! A KÉT KÖTET EGYÜTTES ÁRA: 200,-FT. KETTŐT FIZET, ?-T KAP!

*Komolyra fordítva a szót. Őszintén mondom, jóval többet, mint gondolná. És Ön/Te ezt megérdemli/megérdemled, Kedves Olvasó! Verseit izelgetve erősítsük hát tovább az alkotóban korábbi, a kötet elején olvasható kijelentését: "A különböző pályázatokon való sikeres részvétel erősítette bennem, hogy érdemes írnom, mert ami foglalkoztat, az másokat is érdekel." Kedves Tamás! Továbbra is légy "csodaváró"! Velünk együtt. **SERES TÜNDE***

SEMMI SEM JOBBAN

Semmi sem hiányzik jobban, mint bármi,
amit megszoktam, amit szerettem látni
magam körül.
A magány körül.
S hívogat. Csal és hívogat.
Ellenkezem:
- Miért pont veled?
- "Mert nekem szabad,
nekem mindent szabad!"
(1993)

OK ÉS OKOZAT

Aljas vagyok, mondják, csak magamra vigyáztam.
Mosolyogni kéne, hinni és szeretni.
Gyerekek születtem, aztán elvadultam.
Gyűlölöm, ha ütnek, de tudnom kell viselni.
S mindez azért van, mert nem tanultam,
Mert nem tanultam meg ölni.
(1988)

MOSOLYOG A MENNYORSZÁG

Átsuhanok szempilláid között:
Ma én vagyok az álom.
Csókolom nyugtalan homlokod,
Összekócolom vágyaid,
S nézlek...
Mosolyog a Mennysországra
(1993)

LEVÉL

Elmentél, ahogy elmentél.
S most kire haragudjak:
rád, akit csodáltam, vagy rá,
mert két kézzel kapott a csodáért
ebben a nőre lágyuló világban?
A szív szolgál és kiszolgáltat;
a lélek kiürül, ha felkel az álom,
s otffelejt izzadt takaró alatt.
Pedig olyan egyszerűnek tűnik minden:
megbúvó arcod a mellkasomon,
s kispárna hajad, ha úgy akarom...
A szoba sötét még, és mászik elő
szekrények mögül hiányod.
Nem menekülök, hova menekülhetnék?
Csak ülök csapzottan, s ahogy arcod
kezedbe rejteni szoktad, próbálok.
(1996)

VISZNEK

Nem azért visznek engem felfelé
szárnyaló, bátor emberek,
nem azért, mert szédülök,
vagy nem tudok, vagy nem merek.
Nem ezekért visznek engem,
de jó, hogy felfelé megyek!
(1993)

BENKE ISTVÁN

részére

Tura Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete

TURÁÉRT EMLÉKÉRMET

adományozza.

**Az 1950-es években, mint fiatal társai,
bekapcsolódott a művelődési ház életébe.**

**Vonzódása a filmhez nem fellángolás volt,
hanem évtizedeken át tartó szenvedély,**

amely megalapozta a község film- és hangarchívumát.

**Így a község majd 50 éves történelmének film- és hanganyagát gondozza,
napjaink eseményeit videón rögzíti.**

T u r a, 1997. augusztus 20.

- Az nekem annyira tetszik, amikor egy csomó kisgyermek futkos a kamera előtt, ha éppen valahol videófelvételt készítek. Annak idején, az 50-es években ugyanis én is így futkostam a színpad előtt és igyekeztem mindent megfigyelni, ami odafönn történt. Sem Tóth Joszi bácsi, sem Kovács Laci bácsi, akik akkoriban a rendezvények és műsorok urai voltak, nem zavartak le. Ezért én is

nagyon szeretem a kamera környékén legyeskedő gyermekeket, talán ott van közöttük az is, aki majd évek múlva a színpadon szerepel, vagy a kamera mögött áll és megörökíti az eseményeket.

Mind ezt Benke István mondja el nekem, miután sikerült egy délutánt együtt töltenünk, hogy felidézzük azt a felbecsülhetetlen értékű munkát, amelyet Tura község dokumentumörzése területén végzett. Azt hiszem, azt nem is kell bizonygatnom, hogy Pista barátom a stúdió-műtermében forgatott, ahol sok-sok technikai berendezés segíti alkotó törekvéseit. Amikor elmondom jövetelem célját, rögtön azt a választ kapom, hogy a Turai Hírlap már két alkalommal is írt munkásságáról. Az elmúlt évben kapott kitüntetés - amely meglepetésként érte - valóban olyan alkalom, amely lehetővé teszi, hogy ismét visszapillantjunk néhány eseményre, amely fontos állomás volt életében.

- Az 50-es évek közepén került a kezembe az első fényképezőgép - emlékszik Benke István -, akkoriban Benke Sándor volt a fotósakkör vezetője. Én már sokat hallottam arról is, hogy korábban ezt a szakkört Sára Sándor alapította és már akkor is sok sikert könyvelhetett el magának. Később Sallai Gyuszi is bekapcsolódott a szakkör munkájába. Én ezidő tájt a Mátravidéki

Erőműnél dolgoztam, majd 1959. szeptemberétől a Hunnia Filmstúdió munkatársa lettem. Ez, azt hiszem, nem véletlenül történt, hiszen a fotózástól egyenes út vezet a filmezéshez, amely aztán a későbbiek során a videózás szeretetéhez érhet el. Villanszerelőként, majd világosítóként kezdtem el a munkát. Ebben az időszakban olyan nagy filmalkotások munkatársa lehettem, mint a Két emelet boldogság, A Noszty fiú esete Tóth Marival, vagy éppen a Dúvad. Nem sokkal később a Világ táncai sorozatban a Magyar Állami Népi Együttes munkájából készült film készítésénél már kameráztam is.

- Gondolom, itthon a művelődési ház fotósakkörében tovább folytattad a munkát?

- Természetesen mindaddig, míg a művelődési ház akkori igazgatója a későbbi Kossuth-díjas Kovács Laci bácsi nem szerzett egy MOVEX típusú 16 mm-es kamerát. Ez az új szerzemény rögtön arra ösztönzött, hogy a községünkben lezajló eseményeket ezután ne csak fényképeken, hanem filmszalagon is megörökítsük. A kamerát 1961-ben vettem át és a faluban lezajló szinte minden fontosabb esemény megörökítése mellett az akkor nagy sikereket elért Népi Együttes munkájának a megörökítését tartottam a legfontosabb feladatommak. Az együttes ezekben az években ugyanis nem csak itthon, hanem nagyon sok meghívásnak eleget téve az ország nagyon sok településén szerepelt.

- Annak idején hét éven át együtt dolgoztunk a helyi Rákóczi Rádióban. Hogyan emlékszel vissza ezekre az évekre?

- Legtöbbször Vajek Róbertre gondolok, aki a helyi rádióról többször is készített rádiófelvételt, de közel fél-száz újságcikk is foglalkozott velünk. Úgy gondolom, hogy a sok hibát leszámítva egy nagyon izgalmas kezdeményezés volt ez a rádió.

- Később dolgoztál a televízióknak is. Szíveskedj erről néhány szóval tájékoztatni bennünket!

- Valóban. A rádióújságban jelent meg egy hirdetés, melynek értelmében amatőr filmeseket kerestek tudóstói munkakörbe. Én természetesen azonnal jelentkeztem, és a turai szüreti mulatságról megjelent riportfilmem bekerült a tévéhíradóba. Ezután közel egy évtizeden át

más műsorokban is rendszeresen szerepeltek riportjaim. Ekkor már a kamerát a televízió biztosította számomra. Voltak olyan alkalmak is, amikor ügyeletesi feladatokat kellett ellátnom, de ezt is szívesen csináltam, hiszen ez is a filmzés egyik területe volt.

- Hogyan kezdődött el a videózás?

- *Kölcsönkért kamerával. Annak ellenére, hogy több éven át ostromoltam a termelőszövetkezetet is, meg később a községi tanácsot is, sajnos, kamerát csak akkor sikerült beszerezniünk, amikor Sára Ferenc lett a község tanácselnöke. Azt hiszem érdemes megjegyezni, hogy jelenleg is ezzel a kamerával dolgozom.*

- Az eltelt évek során valószínűleg nagyon sok anyag gyűlt össze, hiszen nélküled nem zajlik le sem ünnepség, sem egy olyan fontos esemény a községben, amely érdemes arra, hogy megörökítés legyen a jutalma.

Hány órát lehetne mindezekben gyönyörködni?

- *Jelenleg mintegy 500 órás videóanyagunk van, amelyből 300 óra vágott állapotban, bármikor a közönség elé vihető. A helyi események megörökítése mellett több pályázaton is részt vettünk, amelyeken elismeréseket kaptunk. A Turai Képes Történelem című pályázatunk pl. elismerő oklevelet nyert, de a Látogatóban a turai négyes ikreknél című is sikeresnek bizonyult. A turai nyugdíjas klub eseményeit 1990-től rendszeresen felvettem, ezekből összeállt egy három órás anyag, amelyet nyugdíjasaink nagyon sokszor szeretnek megnézni, vendégeiknek megmutatni.*

- Úgy tudom, hogy húsz éve itthon, Turán dolgozol. A munkahelyeden hogyan értékelik hagyománygyűjtő és hagyományörző tevékenységedet?

- *A Galgahévi Általános Faluszövetkezetben dolgozom, Ők is szívesen segítették a turai videós felvételek munkáit.*

- Ha egyszer Dévényi Tibor, a Három kívánság c. műsorában megkérdezné, hogy mi lenne a legóhajtottabb kérdésed, mit felelnél?

- *Én még mindig nem tettem le arról a vágyamról, hogy Turán megvalósuljon a kábeltévé. Nagyon hiányzik a helyi műsor. Sok információt kapunk naponta az egész világról, de a helyi információk valahogyan elmaradnak és nagyon hiányoznak. A telefon szerelésével egyidőben lett volna alkalom talán a helyi hálózat kiépítésére, de csakúgy, mint napjainkban, akkor a fő akadályt a pénz hiánya jelentette. Őszintén szólva én továbbra is harcolni fogok a kábeltévé megvalósításáért, addig pedig tovább folytatom az archiválási tevékenységet. Allítom, hogy a helyi televíziózáshoz meg van a megfelelő szellemi kapacitás, a nagy műsorokhoz alkalmazkodva, napi 10 perces műsoridővel bármikor kezdeni tudnánk.*

- Megköszönöm a beszélgetést és további munkádhoz, harcodhoz jó egészséget és sok sikert kívánok!

- *Köszönöm én is! De azért ennyivel nem úszod meg. Közben én előkerestem azt a kazettát, amelyen az én kiöntetésem átadása szerepel. Beszélgetésünk elején kérted az oklevél szövegét, itt nagyon részletesen hallható és látható mindezt.* TAKÁCS PÁL

EGYHÁZKÖZSÉGI HÍRADÓ

† Dr. LAJTOS JÓZSEF, nyug. dunaharaszti plébánosra emlékezünk

Turán született 1914. április 28-án. Apja: Lajtos József, édesanyja: Jenei Anna volt. Károlyi Lajos káplán keresztelte május 3-án, keresztszülei: Sára József és Lajtos Ilona voltak. Vácon szentelték pappá 1937. június 29-én. Kiskunhalason volt segédlelkész 1937-1939-ig, majd hitoktató lett Pesterzsébeten 1939-1942-ig. Karkáplán volt Vácon a Szekesegyházban 1942-1943-ig. Majd segédlelkész lett Pesterzsébeten, a Magyarok Nagyasszonya plébánián 1943-1946-ig. Hiitanárként működött Kispesten 1947-1950-ig, igen szerették tanítványai. Segédlelkész Kiskunfélegyházán 1950-1951-ig, majd Rákospalotán 1951-1952, később Pesterzsébeten, a Jézus Szive Plébánián 1952-1957-ig.

Plébános lett Dunaharaszton 1957-től 1994-ig. Igen sokat tett a háborúban és az 1956-os földrengésben megsérült hatalmas templom megújításáért. Tornytát az ő idejében építették újjá, legutóbb pedig új orgona építését kezdte meg, amit már utóda fejezett be. Ő maga is kiváló hangú pap, zeneértő ember volt. 1960-ban szentszéki bírónak nevezte ki a püspök. A püspöki körlevél szerint, saját kérésére engedte a püspök úr nyugalomba 1994-ben.

1998. június 28-án érkezett a hír: Meghalt Lajtos József atya. Kívánsága az volt, hogy abból a templomból temessék, ahol keresztelték, és ahol első szentmiséjét is bemutatta. Kérése volt az is, hogy a szertartást latinul végezzék. Temetési szentmiséjét, és a temetést 1998 július 7-én, d.e. fél 11-kor Dr. Ákos Géza, a Váci Szekesegyház Nagyrépostja, a Szent István Társulat igazgatója 17 pappal együtt végezte. A paptársak nevében Nagy Árpád, prépost, ker. esperes búcsúzott tőle, köszönetet mondva Istennek értékes papi szolgálataért. A koporsónál a dunaharaszti hívek meghatódtott lélekkel köszönték meg, amit 37 év alatt templomukért és lelkük üdvéért tett lelkiatyjuk. Földi maradványait a turai templomból kísérte a hívek sokasága. Temetésére eljöttek a volt dunaharaszti plébános hívei közül is kb. 100-an. A temetőben szeretett szülei mellett talált nyugalommal 85 évesen, 61 papi szolgálatban eltelt év után.

Itt töltött 15 évem alatt nem talákoztam vele. Egyszer, egy paptestvér temetésén láttam, és váltottam vele néhány szót. Ezen felbátorodva 1987-ben mint ARANYMISÉST meghívtam a Turai búcsúra. A válaszból: "Nincs, aki helyettesítsen, de ennél még nyomósabb okom is van: nem szeretek ünnepeltetést. Ezüstmisém is csöndben volt, reggel 6 órakor édesanyám jelenlétében és a két unokaöcsém volt a ministráns Balatonfenyvesen. Még itt Dunaharaszton sem volt "aranymise". Nem is tudott róla senki. Ilyen a természetem. Milliókat fektettem bele itt a templomba, de soha egy jelentés nem ment Vácra. Szeretek névtelenül dolgozni, de annál becsületesebben. Sok-sok jót hallok felőled a turaiaktól. A jó Isten kegyelme vezéreljen továbbra is. Szeretettel köszöntelek: Jóska."

Vezérelje Öt az Úr az örök béke honába, minket pedig segítsen, hogy egykor Ott találkozhatunk vele, szülőfaluja hívei és papjai.

Lukács András, turai plébános

EGÉSZSÉGÜGY

LE AKAR SZOKNI A DOHÁNYZÁS RÓL?

-Vagy csak szeretne, de nem mer hozzáfogni, mert az eddigi hiábavaló próbálkozások elvették a kedvét a dologtól? Bizony gyakran előfordul, hogy a szegény dohányosban megvan a vágy a cigarettázás abbahagyására, de amikor megpróbálja elhagyni, ideges, feszült lesz, székrekedés, álmatlanság, nagyfokú fáradtságérzés jelentkezik, amely tünetek miatt kénytelen újra rágyújtani, és ha egyszer rágyújtott, vége az abbahagyásnak, megtört a lendület, "már **úgyis mindig**" felkiáltással minden megy tovább ugyanúgy, mint azelőtt. Pedig a dohányzás nagyon sok betegséget okoz, és sok káros hatása van. Maga a dohányos is érzi a reggeli köhögéseket, melyek esetleg hányássá fokozódnak, a nikotinszagú lehelletet, a tüdő csökkenő kapacitását, ami a futásnál, megterheléseknél jelentkező fulladásban nyilvánul meg. Ezeknek a tüneteknek oka a nikotin tüdőre gyakorolt hatása: megbénítja a csillósőrös hengerhám csillóinak működését, melyek állandó csapkodásukkal kifelé irányuló áramlást hoznak létre a tüdőben, mely a bekerülő port, és a képződött nyálkát kitisztítja a tüdőből. Ennek a tisztító hatásnak elmaradása elhúzódó gyulladáshoz vezet, a tüdőben benn marad por, váladék, minden. Ez az azonnali hatás okozza a legkevésbé életveszélyes betegséget, de vannak ennél lényegesen veszélyesebb, bár nem azonnali hatások is. Fokozza az érlemeszesedést, így a szívinfarktust, érszűkületet, bénulások kialakulását, fokozza a tüdőrákra való hajlamot. **A statisztikák azt mutatják, hogy a dohányzók körében 4-5-szörös az idő előtti elhalálozás, mint szenvedélymentes társaiknál. Összefoglalva tehát: Milyen előnyökkel jár a dohányzás abbahagyása?**

20 percen belül: a vérnyomás normális értéke csökken; a szapora szív működés mérséklődik; a kéz és láb hőmérséklete, normális értéke emelkedik; **8 órán belül:** a vérben levő szén-monoxid kiürül; a vér oxigéntartalma normális értékre emelkedik; **24 órán belül:** csökken a szívroham, a szívinfartus veszélye; **48 órán belül:** az idegvégződés bénultsága kezd megszűnni; visszatér az ízérő és szaglóképesség; **72 órán belül:** a hörgőgörcs oldódik, a légutak kitérülnek, könny-

nyebb lesz a légzés, javul a tüdő teljesítőképesége; **2 hét és 3 hónap közötti időszakban:** javul a vérkeringés; könnyebbé válik a járás, különösen a lépcsőjárás és a futás; a tüdő teljesítőképesége 30%-kal megnő; **1 és 9 hónap közötti időszakban:** mérséklődik a fáradékonyság, a köhögés, váladékképzés; tisztulnak az orrmel-léküregek; csökken a légszomj; javul a tüdő öntisztulása, ezáltal mérséklődik a légutak fertőzésének veszélye; **5 éven belül:** csökken a tüdőrák előfordulása, ami dohányosokon a nem dohányzókéhoz képest 15-20-szorosa. Fent láthatjuk a dohányzás abbahagyásának előnyeit. De hol tartunk ma Magyarországon? Magyarországon az egy felnőttre eső elszívott cigaretták számával a világon a harmadik helyen áll! Az elmúlt 40 évben a dohányzás okozta halálozás négyszeresére nőtt, a dohányzástól független halálozás nem változott. **Hogyan hagyjuk abba?** A sikeres leszokásnak legnagyobb akadálya a **nikotinfüggőség**. Ez két szinten jelentkezik: pszichológiai és hozzászokás szintjén. A hozzászokás annyit jelent, hogy a nikotin hirtelen elvonása elvonási tüneteket okoz (fejfájás, idegesség, étvágytömegesedés, koncentrációképeség csökkenése, álmatlanság vagy fulladás) melyek a rágyújtással megszüntethetők, így könnyen megakadályozzák a leszokást. A nikotinfüggőség legyőzésére nyújt lehetőséget egy új módszer: a nikotin egyre kisebb mennyiségben való bevitelével a szervezetbe, de a nem cigarettázás segítségével, hanem más módon: bőrön át, tapasz formájában (ez a Nikotonell TTS), vagy rágógumi segítségével (ez a Nicorette). Ezek a gyógyszerek, bár jó hatásúak, de meglehetősen drágák, így a betegek eddig nem könnyen fogtak hozzá ezek segítségével a leszokáshoz, de most a leszokási program keretében fél áron kaphatják meg a betegek ezeket a gyógyszereket. **Hogyan lehet a leszokási programba jelentkezni?** 1998. augusztus 20. után Dr. Vészi Zsuzsanna rendelésében minden szerdán este 18 óráig 20 óráig lehet jelentkezni mindenkinek, aki le akar szokni a dohányzástól, háziorvoshoz tartozástól függetlenül. A jelentkezés után vizsgálat alapján mindenki megkapja az első adag

tapaszra vagy rágóra a receptet, amit kivált, majd a következő megjelenéskor ingyen kapja a gyógyszert. Így ingyen juthat hozzá a gyógyszerhez a beteg, s így annyiba kerül mintha napi 1 doboz cigarettát szívná el. Akik eddig részt vettek a programban kb. 80%-ban leszoktak, elmondásuk szerint nagyon sokat segített a leszokásban a tapasz, szinte egyáltalán nem kívánták a cigarettát. A jó hatást szinte már az első hét után érezték a betegek. **Mintha újjá születtek volna!** Gondolja meg, jelentkezzen!

Dr. Vészi Zsuzsanna

Felhívjuk
a lakosság figyelmét,
hogy TURA községben

1998. július 27-től
1998. augusztus 19-ig
Tüdőszűrést
tartunk

A vizsgálat ideje naponta:
H.,SZE.: 12-18 óráig
K.,CS.,P.: 8-14 óráig
Aug.15-én
SZO.: 8-12 óráig

A tüdőszűrés helye:
Bartók Béla
Művelődési Ház

Mindenkinek saját érdeke,
hogy betegségét idejében
felismerjék és gyógyítsák!

Aki a szűrésen
nem jelenik meg
és távolmaradását
nem igazolja,
úgy a 17/1968. (IV.14.) sz.
Kormányrendelet
értelmében
szabálysértést követ el
és 30.000.-Ft.-ig
terjedő pénzbírsággal
sújtható.

Augusztusi teendők a házi kertben

Változatlanul kiemelt figyelmet kell fordítani az aktuális növényvédelmi teendők időben történő elvégzésére, mint az egészséges növényállomány és termés alapvető feltételére. Sokat könnyít gondjainkon, hogy mostmár szinte minden házikerti növényünk gomba és baktériumos betegsége ellen alkalmazhatjuk a bordói lé és kén FW elnevezésű növényvédő szert (lehetőleg bácsalmási készítmény legyen.) Kivétel ez alól egyedül a még szüretetlen őszibarack legyen. Levéltetvek, pajzstetvek és atkák ellen mostmár a varakozási idő nélküli Biola márkanévű szert célszerű alkalmazni 1-1,5 %-os töménységben. Rovarkártevők közül, - fentiekén kívül - továbbra is veszélyt jelent az almamoly, a keleti gyümölcsmoly, vagy barackmoly, a szilvamoly és a körtelevbőlha. Elhúzódó rajzásuk miatt sikeresen csak rendszeres permetezésekkel védekezhetünk ellenük. Csökkenthetjük a permetezések számát az igen hatásos kitin-szintézis gátló szerek alkalmazása révén. Ilyenek: a Dimilin 25 WP, Nomolt 15 SC és az INSEGÁR. Száraz időjárás esetén számítani kell a szabad szemmel alig-alig látható levélatkák és takácsatkák elszaporodásával is az almánál és körténél, különösen akkor, ha a levéltetvek ellen piretroid hatóanyagú szerrel védekezünk, amely stimulálja az atkák szaporodását.

Érdemes külön is figyelmet szentelni a bogyógyümölcsűek szüret utáni védelmére. A **málnánál** például ne csak a letermett vesszőket távolítsuk el, hanem az igen nagy károkat okozó didimellás és elzinoés fertőzöttséget mutató vesszőket is. Ezek jelenléte nyár végén az éves vesszőkön szabad szemmel is jól látható lilásbarna foltok formájában mutatható ki, amelyek a következő évben ezüstszerű színűvé válnak és megrepedeznek, s a megtámadott vesszők selymösödnek, vagy pedig elhal. A megtámadott vesszők eltávolításával egyidőben végezzünk bordóileves permetezést is a további fertőzések megakadályozása céljából, 1,5 %-os bordói lével. **Ribizkénél** a lisztharmat és a levélfoltosságot okozó gombabetegségek ellen (mikroszferellás és drepanopezizás) kell védekezni, nehogy korai levélhullás következzen be, mert az a növény fagyűrűsítését és a jövő évi termőképességét is nagy mértékben veszélyeztetné. (Ugyancsak bordói lével, mint fentebb.) Rovarkártevők közül most a málnát károsító gubacszünnyog ellen, ribizkénél pedig az üvegszárnyú ribizskelepe ellen kell védekezni, ha kaliforniai pajzstetűvel nem fertőzötték növényeink. A védekezés a lankadó vesszők kivágásán és elégetésén túl Basudin 600 elnevezésű rovarirtó szer kipermetezésével és a permetezés 7-10 napon belüli megismétlésével általában sikeresen oldható meg.

Szőlőinket augusztus hó folyamán is veszélyeztetik a legveszedelmesebb betegségek: a szőlőperonoszpóra és a lisztharmat, ezért az ellenük való védekezést kihagyások nélkül folytatni kell! Ezúttal is a bordói lé alkalmazásától várható jobb eredmény. De ha megjelent valamelyik kórokozó, úgy már a felszívódó, ún. szisztematikus hatású szerek alkalmazását is el kell kezdeni, s legalább két alkalommal védekezni. Ne feledjük, hogy a

lisztharmatot csak megelőzni lehet, gyógyítani nem! Az általa megtámadott bogyók az érés folyamán feltétlenül felrepednek, s a szürkepenész táptalaja lesznek. Kártételüket a szürkepenész elleni növényvédő szerrel akadályozhatjuk meg. Ezek közül Ronilán és a Rovral rövidebb varakozási idejű szerek, ezért ezeket javaslom. A szőlő kártevői közül most a szőlómolyok lárvái okozhatnak jelentősebb kárt az éréfélében lévő fürtökön, ők is utat nyitva ezzel a szürkepenész kártételének. Ellenük is a Basudin 600 elnevezésű szert javaslom, lehetőség szerint esti órákban kipermetezve. Továbbra is ügyeljünk a szőlőtermést dézsmáló madarakra és darazsakra. Csak alul is zárt védőhálóval lehet a madarak kártétele ellen sikeresen védekezni, illetőleg a fürtök védelme is megoldás lehet. E célból is érdemes a fürtöket takaró levéltetet eltávolítani. A darazsak ellen a változatosság kedvéért ezúttal készítsünk más összetételű csali-folyadékot, és pedig másfél deciliter sörből, egy evőkanál porcukor és szintén egy evőkanál 10%-os ecet hozzáadásával. Ezt szívesebben fogyasztják, mint a még éretlen szőlőt. Fontos, hogy a csali-ital a szőlőfürtök magasságában, azok közelében kerüljön elhelyezésre, minél sűrűbben. Egyidejűleg most is próbáljuk meg felderíteni a fészkeket. Esős napok alkalmával az épületet vizsgáljuk meg, s megtaláljuk őket.

Augusztusban érik a legtöbb **csemegezőlő** fajta, s a korai érésű **borszőlők** is szüretre érnek. A csemegezőlőt mindig a hármat felszáradása után szedjük, s rögtön vigyük hűvös, tiszta helységbe, avagy ha tárolásra szánjuk, máris aggassuk fel a fürt hegyénél fogva, mert csak így nem érnek össze a bogyók, s nem lesz harmatképződés sem, mint zárt fürtök esetében. Ez pedig a jó tárolás alapvető feltétele. A korai érésű borszőlőfajtákból illatos, muskotályos borokat csak úgy nyerhetünk, ha nem hagyjuk őket teljesen beérni, mert akkor az erjedés során elillannak az illatanyagok. Ezért az első fürtök beérését követően szüretelni kell. Az egészséges fürtöket előzetesen kádba áztassuk és azt követően zuhanyozzuk le, majd pedig lecsurgatás után bogyózzuk is le, s csak az egészséges bogyókat daráljuk le legalább kétszer. A cefrét 100 literenként 1,5 dkg borkénnel kénezzük meg és legalább egy napig hagyjuk héjon erjedni, miközben oltsuk is be fajélesztővel, s naponta többször keverjük meg. Feltétlenül takarjuk le a cefrét!

Gyümölcsfaink tápoldatozását a hó közepe táján fejezzük be! A továbbiakban már csak tiszta vízzel locsoljunk, hogy a fák felkészülését a télhez, vagyis fagyűrűsítésüket és télállóságukat ne kockáztassuk. Ugyanakkor a rügyek differenciálódását az öntözés szükségesszerű folytatásával biztosítjuk. A csonthélyasok metszését, vagy koronaalakítását mostmár fejezzük be, mert a sejtosztódás intenzitása kicsi, s a sebek nyitott kapukat jelentenek a kórokozók számára. Rügyattanásig már nem célszerű "bántani" őket. Augusztus első fele a **földieper** telepítésének legalkalmasabb ideje. A jól előkészített, tápanyaggal és nedvességgel feltöltött ágyásba telepített palántákat célszerű rendszeres öntözéssel egyidőben kéthetenként tápoldatozásban is részesíteni, hogy erős gyökérzetet és jól fejlett termőrügyeket képezhessenek, majdan jó ternést érlelhessenek.

⊗ **GAZDA OLDAL** ⊗ **GAZDA OLDAL** ⊗ **GAZDA OLDAL** ⊗

A **káposztafélék** öntözése során legyünk óvatosak, nehogy megrepedjenek a káposztafélék a túlóntözés eredményeként. Amennyiben ilyen jelenséget észlelnénk, úgy a repedésnek indult káposztaféléket döntsük el oldal irányba, hogy a gyökérzet egy részének megszakadása révén a vízfelvétel kisebb legyen. Ezeket a töveket mielőbb hasznosítsuk.

Ne csökkentjük viszont a **paprika**, a **paradicsom** és az **uborka** öntözését és tápoldatozását. Ugyanez érvényes a másodvetésű növényekre, amelyek víz és tápanyagigényét a fejlettségi állapotuk határozza meg, a tavaszi vetésekhez hasonlóan, azzal a különbséggel, hogy most a talaj párologtatása éppúgy, mint a növények párologtatása is több vizet igényel. A talajtakarás ez esetben ugyanakkor nemcsak víztakarékosság, hanem a növény gyökérzetének védelme is a túlhevülés és azzal együttjáró károsodás ellen. (Erről a júliusi teendők során részletesen írtam.)

Aktuális feladatunk a dughagymáról szaporított **vöröshagyma**-termés betakarítása, amint a szára megdőlt, s a külső borító levelek a hagyma beérését jelzik. A kiszedett hagymát hagyjuk pár napig a termőhelyen száradni, s csak azt követően szártalanítsuk, majd pedig átválogatás után helyezük el száraz, szellős tárolóhelyen.

A nappalok rövidülésével újra vethetünk retket, salátát, mert már nem fognak felmagzani, mint a nyári vetésűek. A vetés időpontjának megválasztásánál vegyük figyelembe a fajták tenyészidejét, s 90-100 napos tenyészidejű fajtáknál hosszabb tenyészidejűeket ne vessünk. Fokozott gondossággal öntözzük a vetéseket és esetleg kora őszi fagyveszély esetén takarással is védjük meg őket. Megéri kísérletezni vele!

CS. NAGY LÁSZLÓ

ÖN IS IRTSA A PARLAGFÜVET!

Valamilyen allergiás túlérzékenység az emberek mintegy egyharmadában kimutatható. Ezen allergiák számottevő részét a pollen (virágpor) okozza. A pollenallergia 3 féle formában jelentkezhet: - **pollen okozta asztma**, - **szezonális allergiás nátha (szénanátha)**, - **szezonális allergiás kötőhártya-gyulladás**. Ezeknek a megbetegedéseknek a legfőbb kiváltója a parlagfű (Ambrosia elatior), melyet tévesen vadkendernek is neveznek. Virágzaskor - júliustól október végéig - a virágpor szemeit a légáramlás az egész ország területén szétteríti. Egyetlen parlagfű képes 8 milliárd virágpor szemet termelni, így évente több ezer tonna kerül a levegőbe. A betegség megelőzhető az allergiát kiváltó tényező megszüntetésével, ezért következetesen **IRTSUK A PARLAGFÜVET! MIKOR?** E gyomnövény júliustól október végéig virágzik. Irtsa leghatásosabb tavaszi megjelenésétől kezdve korai gyomlálással (gyökérrel együtt történő kihúzással), illetve tömegesebb előfordulása esetén a virágzás előtt végzett rendszeres kaszálással. Fontos a területek utóellenőrzése, mert az újabb hajtások megjelenése esetén a védekezést meg kell ismételni, és több éven keresztül következetesen kell végezni! **HOGYAN ISMERJÜK FEL A PARLAGFÜVET?** Egyéves, 20-150 cm magas, felálló szárú, rendszerint dúsan elágazó, terebélyes növény. A levelek színe sötétzöld. A porzós virágok a hajtások csúcsán találhatóak, egy virágzatban 15-35 halvány sárga virág van, a lecsüngő sárga virágok apró csészékre hasonlítanak. **Jellegetes lelőhelyei:** Nem csak szántóföldi, hanem városi gyomként is ismert, legfőképp a frissen feltört, még rendezetlen építési területen, azaz parlagon hagyott területen, időlegesen megművelt, majd elhanyagolt kertekben, árokparton, utak szélén is megtalálható. A növényvédelemről szóló 1988. évi II. sz. törvényerejű rendelet és a főváros közigazgatásáról, valamint a minden földhasználó (ingatlanulajdonos, kezelő, használó) köteles az ingatlanán és az ingatlan előtti járdán a gyommentesítést elvégezni. Ezúton kérjük, hogy az allergiás megbetegedésben szenvedő gyermekek, felnőttek, és a ma még egészségesek védelme érdekében **ÖN IS IRTSA A PARLAGFÜVET!**

Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Fővárosi Intézete
Település és Környezetegészségügyi Osztály

NÉPI METEOROLÓGIA

(Folyt.) A jégeső

A vegetációs időben jégesővel is számolni kell. A jégeső leveri a virágokat, a kötődött termést, a jégütések szétszagattják a leveleket, megsértik a gyümölcsöt, sőt a vesszőket is, és így a jégverés még a további évek termésére is kihat. A jégeső többnyire aránylag keskeny sávokban, pásztaban hull, térben és időben egyaránt rendkívül szeszélyes időjárási jelenség. Egyes országrészekben, sőt községi határrészekben is feltűnően gyakori, más helyeken ritkábban fordul elő. Aránylag ritkább a jégeső az Alföldön. Legtöbb jégkár délnyugat-Dunántúlon keletkezik. A jégeső keletkezésének fizikai folyamata már régen tisztázott kérdése a tudományak. Megakadályo-

zásának elméletileg lehetséges módja ugyancsak ismert. Lényege, hogy a jégesőre hajlamos felhő kialakulása közben, az alkalmas időpontban (pl. ezüstjodid-füstöt) juttatnak rakétával a felhőbe. Előbb radarkészülékkel derítik ki, hogy a légtér melyik pontján és mikor kell beavatkozni. Így a jégesővel fenyegető felhőt korábban kiesőzésre kényszerítik, mielőtt a nagyobb jégszemek kialakulhatnának. A jégesővel szemben másként is védekezhetünk: műanyag hálót feszíthetünk ki sáterszerűen az állomány fölé. A jégszemek a hálóra ütközésük után erejüket veszítve hullanak le, s alig okoznak kárt. Ezt a megoldást külföldön nagy kiterjedésű szőlőültetvényeknél alkalmazzák, s kertben is megvalósítható. (Folyt. köv.) **Forrás: Szuróczi Zoltán: Meteorológiáról kertészkedőknek**

ELŐTÉR BEN A SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉS

SZELEKTÍV HULLADÉKGYŰJTÉS OTTHON

Bizonyára sok emberben felvetődik a gondolat, mennyi szemetet termelünk mindennapi életünk során. Az viszont, hogy a szelektív hulladékgyűjtés szempontjából fontos négy fő komponens (papír, műanyag, fém-, és szerves anyagok) egymáshoz viszonyított aránya hogyan oszlik el, keveseket foglalkoztat. A következő kísérlet ennek kiderítésére vállalkozik. Szüleim, testvéreim nem kis tiltakozása, ellenkezése közepette helyeztem el egy kartondobozokból eszkbált feliratokkal ellátott speciális, négy részes kukát. A szemetgyűjtés ezen módját még úgy ahogy sikerült elfogadtatnom, de a tejföls dobozok, flakonok kidobás előtti elmosásáról erős ellenkezés hatására le kellett mondanom. Így sajnos az egy héten át gyűlő szemet nem elsősorban helyfoglalásra, hanem sokkal inkább szaga miatt vesztett népszerűségéből egy-egy mérésperiódus vége felé közeledve. Tetra Brik-et egy Ausztriából hozott, speciálisan erre a célra kifejlesztett gyűjtőbe raktam - mivel az egyik komponenshez sem tartozik - így kimaradt a mérési eredményekből. Továbbá száraz elemeket sem szívesen dobok a fém és egyéb hulladék közé. De lássuk az eredményeket! A négy egyenként egyhetes mérések átlaga alapján regisztrált összes hulladékmennyiség egy hétre vonatkoztatott tömegértéke 7,5 kg, térfogatértéke 87,8 liter volt. A papír, a műanyag, a fém, és a biohulladék esetében, 46%, 31%, 7%, és 16% illetve 12%, 8%, 6% és 74% átlagos térfogati, ill. tömegarányokat állapítottam meg. A térfogati arányok szempontjából fontosnak tartom, hogy a gyűjtés során egymásra dobált, tömörítetlen, laza szerkezetű hulladék keletkezett minden komponens esetében. Egyik mérés során sem tapasztaltam egyik szemétfajta esetében sem 50% átlagtól való eltérést, tehát viszonylag egyenletesen szemeteltünk. Egy-egy mérési periódus végén az egy hete elkülönítve rothadó szemetet egy fémlap segítségével összenyomtam, s így az eredeti térfogatértékek jelentősen zsugorodtak. Továbbá megállapítottam, hogy tömörítés során a térfogati arányok komponensenként az összhulladék mennyiségéhez viszonyítva a papír, a műanyag, a fém, és a bio esetében 28, 25, 12, és 35%-os értékre változnak. Érdekes lenne a gyűjtés eredményeinek évszakos, esetleg havi bontása, elemzése, összehasonlítása, ehhez azonban valakinek folyamatosan kéne mérnie egész évben.

A KEVESSÉ ISMERT BARÁT

Nyugat-Európában hozta valaki és büszkén mutatta: Ámulj, Piros ott olyan csodavilág van, hogy még a PVC-t is újrahasznosítják. Íme a vastag papírra nyomtatott színes, szép tájékoztató szöveg. "Hasznosítsuk újra a PVC palackokat! A PVC előnyei: átlátszó, könnyű, kemény, tartós, nem ad semminek ízt, szagot, színt. Más alakban új életet élhetne, mint a papír, fémek, üveg. PVC palackokban hozzák forgalomba az ásványvizeket; a PET (Polietilén- Tereftalát) palackokban a gázos, aromás gyümölcsleveket a Polietilén és Polipropilén palackokban, amelyek átlátszatlanok, a tejet és mosószerket." Nem derül ki, hogy miért, melyikben, melyiket nem szabad. "Miről ismerhető fel a PVC? Átlátszó, néha kissé kékes, néha sima az alja, máskor bütykös, de mindig van egy egyenes forrasztási vonal a fenékén. Az újrahasznosítás: gyűjtés - örlés - mosás - újra örlés, most porrá. Új termékek: Kábelfedő elleni szigetelő ernyők, kerti bútorok és csatornacsövek." **I. hamisság:** amíg az üvegből, fémből, papírból lehet ugyanazt, illetve bármilyen dolgot csinálni, itt, úgy látszik, a palackból nem lehet palackot csinálni. S mit lehet a kerti bútorokból? **II. hamisság:** égetés: "a PVC palackok eléghezők, ekkor kalóriaszükségletünk hasznosítható. Kevesebb tüzelőanyagot kell használni a szemet égetéséhez. Minden korszerű égetőmű rendelkezik egy kezelő berendezéssel és a hamu ellenőrzött körülmények között rakandó le." Ravasz mondatocskák. Egyetlen szó sem arról, hogy 1200 fokon kell égetni, mert ha nem, klórozott dioxinok és furánok, erős mérgek keletkeznek.

MI A BAJ A PVC-VEL?

1. A PVC alapanyaga (vinilklorid) rákkeltő. A vinilklorid egy része - gyártása során - a munkahely ill. a környék levegőjébe kerül.
2. A PVC veszélyességét tovább növelik a gyártásánál, feldolgozásánál használt egyéb adalékanyagok (lágýtók, nehézfém tartalmú stabilizátorok és színező anyagok).
3. A PVC termékek használata során a vinilklorid ill. a lágýtók kiszabadulhatnak. Különösen veszélyesek a lágý PVC termékek (fóliák, műpadló) különösen veszélyeztetettek a gyermekek. Élelmiszer csomagolások esetén fennáll a veszély, hogy az egészségkárosító anyagok a táplálékon át kerülnek az emberi szervezetbe.
4. A PVC égési ágazataiban (hulladékégetés, szemételepek öngyulladás, épülettüzek) a nehézfémek és a sósav mellett megjelennek az emberiség eddig ismert legveszélyesebb mérgei: a dioxinok és a furánok.
5. A hulladéklerakókon a PVC nem bomlik le, a belőle kiszabaduló nehézfémek, lágýtók azonban veszélyt jelenthetnek a talajvízre.
6. A PVC újrahasznosítása Magyarországon megoldatlan. Amelyik országban visszagyűjtik, feldolgozásuk ott is gazdaságtalan és újabb súlyos környezeti problémákkal terhelt.
7. A PVC-termékek túlnyomó része behelyettesíthető. A klórgyártás azonban túl jó üzlet az értékesítési nehézségekkel küszködő műanyagiparnak. Egyértelmű, hogy az átálláshoz a szemléletváltásra lenne szükség az ipari szektorban és a "politika csinálók" egyaránt.

Hulladék Munkaszövetség

ELŐVÁROSI VASÚTI PROGRAMJÁNAK SZERELVÉNYEK FELÜJÍTÁSA

1998. július 2-án reggel Hatvan állomásról kigördült Budapest felé induló utasaival az a szerelvény, amit a MÁV Rt. elővárosi vasúti programjának részeként felújított kocsik első darabjaiból állítottak össze. A következő két évben 235 ilyen jármű szolgálja ki a Budapest 100 km-es körzetében utazókat. A felújított kocsik motorvonatokhoz hasonló szolgáltatást nyújtanak. Az ajtók gombnyomással nyithatók és távvezérléssel záródnak. A kényelmes kagyló-üléseket textilkarpet borítja. Az új műszaki berendezések, a villamos rendszer megkönnyítik az üzemeltetést, a tökéletesített fékrendszer az utasok biztonságát szavatolja, a kettős üvegezésű ablakok jó hőszigetelést biztosítanak, a műanyag burkolatok jól tisztíthatók. A megújulás akkor lenne eredményes, ha a naponta autóval ingázók áttérnének a vasút szolgáltatását igénybe vennék. A MÁV Rt. a vele együttműködő önkormányzatokkal felveszi a kapcsolatot a területükön biztosítandó őrzött gépkocsi parkoló kialakítása érdekében.

VÁLÓCZY ÁKOS

TURAI TAKARÉKSZÖVETKEZET FELHÍVÁSA

I. Önállóan gazdálkodó vállalkozók, intézmények részére lehetőséget ajánlunk fel, amelyek révén részben adminisztratív, másrészt a különböző csekkek legyártási munkáitól mentesülhetnének, ezek feladásával összefüggő postai költségektől mentesülhetnének.

1./ Önkormányzatnak fel tudjuk ajánlani közműdíjak beszedését, helyi adók beszedését - iparüzési adó, gépjárműadó stb.

2./ Iskoláknak, óvodáknak étkezési díjak beszedését, melyekhez az intézményektől a díjakra vonatkozó beszedési listát kérjük mellékelni.

3./ Mentesülnének a költségek megtakarításán kívül a csekkek kitöltésétől, ezen túlmenően külön-külön minden intézmények, illetve a Hivatal különböző adónemeinek - a megkülönböztetést szolgáló - különböző színű csekkeket gyártásának le, mindegyiken az intézmény elnevezése, pénzforgalmi száma szerepelne.

4./ A csekkek három részese, egy a befizető példánya, egy példány a Takarékszövetkezet pénztári bizonylata, egy példányt az intézmény kap vissza a beszedésre vonatkozó listával együtt.

5./ A Hivatallal és az intézményekkel akkor kötünk szerződést, ha ajánlatunkat elfogadják, megállapodást kötünk az összegek átutalására, a beszedési határidőkre vonatkozóan.

6./ A Takarékszövetkezet a felajánlott tevékenységet (tényleges) számla tartozék forgalom 5 ezrelék jutalékért végzi az előzetesen elvégzett előkalkulációk szerint, melyről számlát bocsátunk ki, valamint a csekk legyártási költsége, mely jelenleg ÁFÁ-san 2,50 ft./db.

II. Ennek kapcsán szeretnénk felajánlani mind a Hivatalnak, mind intézményeinek a pénzforgalmi számlavezetést.

III. Ezen túlmenően szeretnénk kiajánlani a dolgozók részére történő - munkabér fogadására szolgáló - számlavezetést, melyről azonnal az adott megbízások alapján - gáz-, víz-, telefon-, áram-, újság stb. díjainak ki-egyenlítését is tudjuk vállalni.

IV. Közöljük továbbá, hogy tárgyalást folytat a Takarékszövetkezet kártyakibocsátást illetően, ezen banküzemi szolgáltatás beindulását követően ezzel is rendelkezésükre állunk.

Turai Takarékszövetkezet

SPORT SPORT SPORT SPORT

1997/1998.

A június 28-i fordulóval véget ért a bajnoki év. Csapataink szereplése a körülmények figyelembe vételével jónak értékelhető. **LABDARÚGÁS:** A megyei I. osztályban, sőt már alacsonyabb osztályokban is kevés csapat mondhatja el magáról, hogy hazai (helyi) játékosokkal játszotta végig a bajnokságot. Felnőtt csapatunk remek

őszi szerepléssel és kitűnő tavaszi hajrával a 10. helyet szerezte meg. Ez a jelen körülmények között kiváló eredmény. Ifjúsági csapatunk a 0 pontos zárás utáni összefogással 14 pontot gyűjtve a 17. helyen végzett. A serdülő csapat az 5. helyet szerezte meg.

KEZILABDA: Csapatunk 6. helyen zárta a bajnoki évet. Ezúton szeretnénk megköszönni minden sportolónk maximális hozzáállását, valamint minden kedves szurkolónk támogatását.

1998./1999. Az új bajnoki év őszi idénye **augusztus 16-án kezdődik és november 29-ig tart.** A felkészülési időszak július 21-én kezdődött heti 4 edzéssel és edzőmérkőzéssel. Edzőpartnereink:

Gödöllői LC (NB III.); Hatvan FC (NB II.);

Bag FC (MEGZE II.); Gyöngyöshalász (Hevesm. I.)

A felnőtt csapat változatlan összetételben kezdi a bajnokságot. Új igazolás és távozás nem történt. A Nagykőrösi Toldihoz, majd Tiszakécskéhez kölcsönadott Kuti László visszaigazolása folyamatban van, hogy Turán vagy Gödöllőn folytatja-e pályafutását még nem eldöntött. A ifjúságiak részére a legnagyobb erőfeszítések árán sem tudunk külön edzést biztosítani, ezért a tehetséges és érdeklődőbb játékosok a felnőtt csapattal edznek. A serdülők nehezebb év elé néznek, mivel hat meghatározó játékos "öregedett ki". (Korosztály 83.01.01. utániak) Az utánpótlás-nevelés érdekében előkészítő (Serdülő II.) csapatot indítunk. (Korosztály 85.01.01. utániak) Az új bajnoki évben sok sikert kívánunk!

KSK edzőség

A HADIROKKANT SZÖVETSÉG
 minden hónap első hétfőjén 10-14 óráig
FOGADÓÓRÁT tart a turai műv. házban.
 Következő: **SZEPTEMBER 7-én.**

ANYAKÖNYVI ADATOK:

Születés:

Abért Bence Zsolt (1998. 06. 04.)
Csányi Klaudia (1998. 07. 03.)
Horváth Dominika (1998. 06. 22.)
Lipták Levente Krisztián (1998. 06. 02.)
Nagy Laura (1998. 06. 17.)
Pikács Viktória (1998. 06. 26.)
Szénási Katalin Matild (1998. 07. 03.)
Szilágyi Vivien (1998. 05. 30.)
Szítai Dániel (1998. 06. 24.)
Tóth-Máté Bence (1998. 06. 26.)

Házasságkötés:

Pingiczer Csaba - Sima Mária
Rajzinger Attila - Maczkó Il dikó
Szabó Károly - Lajtos Lilla
Szél Attila - Vidák Anikó
Szél Viktor János - Csordás Zsuzsanna
Tusor József - Szénási Bernadett

Halálozás:

Dusa János (69 éves) Báthori u. 1.
Farkas Józsefné, (51 éves)
 Vörösmarty M.u. 19/a sz.: Magyar Ilona
Jenei Sándorné, (78 éves) Szőlő u.2.
 sz.: Király Julianna
Király Sándor (78 éves) Szele A. u. 1.
Pásztai Mihályné, (78 éves) Bajcsy-Zs. u. 25.
 sz.: Kuthi Erzsébet
Petrovics László (46 éves) Tüzér u. 51.
Sára József (76 éves) Petőfi tér 33.
Tóth Istvánné, (92 éves) Vácsejntlászói út 51.
 sz.: Dolányi Veronika

ÉRTESÍTJÜK

A KEDVES LAKOSSÁGOT, hogy
HULLADÉKUDVARUNK VÁSÁROL
VAS, ÜVEG, ÚJSÁG és KARTON
HULLADÉKOKAT.

Várjuk azoknak a
LAKOSOKNAK és KÖZÜLETEKNEK
 az **ÉRDEKLŐDÉSÉT, akik**
HULLADÉKAIKAT KÜLÖN GYÚJTVA
ÉRTÉKESÍTENI KIVÁNJÁK.

Nagyobb mennyiség esetén
SZÁLLÍTÁST IS VÁLLALUNK!

NYITVATARTÁS:

K - P: 8-17 óráig és SZ: 8-14 óráig
H: SZÜNNAP

Címünk: TURA, HATVANI út
(SZEMÉTTÉLEP MELLETT) 28/469-831

TEXTIL KUCKÓ

MÉTERÁRU

A GYÖNGY HÁZBAN TURÁN!

Óriási választék!!!

Több mint 80 féle szövet!
 selyem σ strechvászon-szövet
 szatén σ zsorzsett σ gyűrt pamut
 nehéz selyem σ divatszövetek
ÉRDEMES MEGNÉZNI!

☎ 06-20/357-958

AKARJA ÖN
A PÉNZÉT
MEGTÖBBESZÖRÖZNI?

Alacsony banki kamatok helyett,
 magas hozamú tőzsdai befektetési
 lehetőségek állami garanciával!
HAVONKÉNTI MEGTAKARÍTÁSSAL IS,
2500,- Ft-tól!

OTP-GARANCIA Rt. képv.: 28/409-843

Kérjen tájékoztatást, hogy dönteni tudjon!
Előítéletekből nincs pénz!

Hirdetési és reklámlehelőség a Turai Hírlapban:

1/1 oldal: 6.000,- Ft
 1/2 oldal: 3.000,- Ft
 1/4 oldal: 1.500,- Ft
 1/8 oldal: 750,- Ft

Hirdetésfelvétel: Bartók Béla Műv. Ház Tura

A Turai Hírlap vásárlási helyei:

Könyvtár, Posta, Piactér (Átsné), Takarékszövetkezet, Éliás Zoltán
 (Petőfi tér 7.), Sláger ABC (Zsámboki út), GSZ Pékség, Napsugár
 Élelmiszerüzlet (Régi vásártér 15.), Zagoni Market (Táncsics M.
 út 45.), Baranyi & Fiai Kft. „Élelmiszerbolt” (Zsámboki út 35.)

TURAI HÍRLAP - kulturális és közéleti havilap

Kiadja: Tura Nagyközség Polgármesteri Hivatala

Felelős kiadó: Tóth István polgármester

Szerkesztő: Pásztor Szilvia, Seres Tünde, Takács Pál, Válóczy Ákos
 8. évfolyam 6. szám - Nytsz.: B/BHF/567/P/91.

Levél cím: Polgármesteri Hivatal 2194. Tura, Petőfi tér 1.;

Bartók Béla Művelődési Ház 2194. Tura, Bartók tér 3.

Készült: 600 példányban a RO-LA Kft. nyomdaüzemében Valkón

Felelős vezető: Rózsavölgyi Sándor